

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

**Psychologické, zdravotní, sociální a právní aspekty domácího násilí (se zaměřením
na výskyt v Českých Budějovicích).**

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Mgr. Bc. Milan Veselý

Autor práce:

Radka Bolhová

16. srpna 2011

Poděkování

Upřímné poděkování patří Mgr. Bc. Milanu Veselému za jeho rady, připomínky a poskytnutou pomoc při zpracování mé bakalářské práce. Také bych ráda poděkovala všem pracovníkům pomáhajících profesí, kteří mi vyšli vstříc, pomohli mi s výzkumnou částí a za poskytnutí důležitých informací pro zpracování bakalářské práce.

ABSTRAKT

Název práce: Psychologické, zdravotní, sociální a právní aspekty domácího násilí

V teoretické části mé bakalářské práce se zabývám objasněním pojmu domácí násilí jako sociálně patologického jevu v naší společnosti. Tato část práce slouží čtenářům k bližšímu odbornému vysvětlení a přiblížení dané problematiky. V práci se budu zabývat formami domácího násilí, způsoby jeho páčání, kdo je pachatel a kdo se stává obětí. Dále se budu věnovat domácímu násilí z hlediska jeho působení na oběť, jeho vysoké nebezpečnosti pro společnost, tj. jako sociálně patologickému jevu a jeho průvodních zdravotních, sociálních a psychických dopadů na oběť.

Praktickou část bakalářské práce tvoří kvantitativní výzkum, kde byla použita metoda dotazování technikou dotazníků podaných respondentům v cílových skupinách, viz cílový soubor lidí. Praktická část je zaměřena na zjištění informovanosti o domácím násilí u vybraného vzorku respondentů v Českých Budějovicích, četnost jeho výskytu ve vybraném regionu, formy a způsoby jeho páčání. V závěru práce jsou uvedeny návrhy na přijetí preventivních opatření a jejich možnosti v působení proti domácímu násilí, a také k jeho včasnému rozpoznání, odhalování a v zabraňování pachatelům v dlouhodobém působení na oběti či oběti za využití všech zákonných prostředků, které umožňuje český právní řád.

ABSTRACT

Thesis title: Psychological, Health, Social and Legal Aspects of Domestic Violence

The theoretical section of my thesis deals with clarifying the term domestic violence as a socio-pathological phenomenon in our society. This section brings the readers a more detailed professional explanation and gives them a closer approach to the issue. In my thesis the forms of domestic violence are examined, the ways of committing domestic violence are described, who is the offender and who becomes the victim is discussed. Also, domestic violence in terms of its impact on the victim, its social dangerousness as a socially pathological phenomenon and the possible health, social and psychological impacts on the victim are dealt with.

The practical section of the thesis is the quantitative research, where the interviewing method was applied, using the technique of questionnaires distributed to respondents in the target groups of people, see the target file. The practical section is focused on domestic violence awareness in a chosen sample of respondents in České Budějovice, the frequency of domestic violence occurrence in the selected region, forms and ways of committing and possible preventive measures against domestic violence.

In conclusion includes suggestions for preventive measures and their possibilities in action against domestic violence, and forits early detection prevention and detection of offenders in long-term impact on the victim or victims, using all legal means, whichenables the Czech legal order.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářkou práci na téma „Psychologické, zdravotní, sociální a právní aspekty domácího násilí“ vypracovala samostatně a použila jen pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zdravotně sociální fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 16. 8.2011

Radka Bolhová

.....

Obsah

ÚVOD	8
1 SOUČASNÝ STAV	10
1.1 Uvedení do problematiky domácího násilí	10
1.1.1 Charakteristika domácího násilí.....	11
1.1.2 Mýty o domácím násilí.....	12
1.1.3 Charakteristika pachatele domácího násilí.....	15
1.1.4 Charakteristika oběti domácího násilí.....	16
1.1.5 Viktimizace – proces poškozování oběti.....	16
1.1.5.1 Primární viktimizace.....	17
1.1.5.2 Sekundární viktimizace.....	17
1.1.5.3 Terciální viktimizace.....	18
1.2 BIO- PSYCHO- SOCIÁLNÍ NÁSLEDKY	19
1.3 POMOC OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ	20
1.3.1 Intervence.....	21
1.3.2 Krizová intervence.....	21
1.3.2.1 Intervenční centra.....	22
1.3.2.2 Azylové domy.....	22
1.3.2.3 Telefonická krizová intervence.....	23
1.3.2.4 Krizová pomoc.....	23
1.3.2.5 Zajištění nezbytných finančních prostředků.....	23
1.4 PREVENCE DOMÁCÍHO NÁSILÍ	24
1.4.1 Primární, sekundární, terciální prevence.....	25
1.4.2 Sociální intervence.....	26
1.4.3 Sociální poradenství.....	27
1.5 INSTITUCE POSKYTUJÍCÍ POMOC OBĚTEM	28
1.5.1 Ministerstvo spravedlnosti.....	28
1.5.2 Policie ČR.....	29
1.5.3 Ministerstvo práce a sociálních věcí.....	30
1.5.4 Nestátní neziskové organizacemi.....	30
1.6 ORGA NIZACE POSKYTUJÍCÍ POMOC OBĚTEM	31

1.7PRÁVNÍ RÁMEC OCHRANY OBĚTÍ.....	33
2. CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY.....	37
2.1Cíl práce	37
2.2 Hypotézy	37
3 METODIKA.....	38
3.1Použité metody a technika sběru dat.....	38
3.2 Výzkumný vzorek	39
4 VÝSLEDKY	40
4.1 Výsledky dotazníkového šetření	40
5 DISKUZE.....	70
6 ZÁVĚR.....	77
7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	80
8 KLÍČOVÁ SLOVA.....	81
9 PŘÍLOHY	84

Úvod

Domácí násilí - pouhá dvě slova, která v řadě z nás vyvolávají pocity smutku, strachu a beznaděje. Pro mnoho lidí jde však pouze o slovní spojení. I v dnešní době se setkáváme s lidmi, pro které je domácí násilí neznámé, pokud by se s ním setkali, ani by nevěděli jak se bránit a kam se obrátit o pomoc. To je důvod, proč kolem řady z nás tento sociálně patologický jev v naší společnosti plyne bez povšimnutí. Někdo však tyto dvě slova už nechce nikdy v životě slyšet a chce zapomenout na to, co všechno prožil. Bohužel rány na duši se hojí déle než rány fyzické.

Domácí násilí je velice rozšířenou formou násilí, o které se mezi lidmi mluví velice málo. Rozumíme tím dlouhodobé, opakované a stupňující se násilí, kterého se dopouštějí dospělé osoby nebo mladiství na svých blízkých. Násilí má plno podob od psychického a fyzického týrání přes sociální až sexuální zneužívání. Dochází k němu za zavřenými dveřmi, které jsou pomyslnou barikádou před společností. Málokdy se o domácím násilí dozví okolí oběti. Velmi mnoho týraných žen se uzavírá do sebe a o svém soukromí nemluví. Stydí se za to, že je jejich manžel či partner týrá. Domácí násilí může mít podobu týrání ženy mužem, ale i naopak. Může k němu docházet na seniorech nebo na lidech, kteří jsou odkázáni na pomoc druhé osoby. Rodina by měla být místem, kde se člověk cítí bezpečně. Má zde své soukromí, svou jistotu a zázemí. Bohužel v mnohých případech tomu tak není. Vychází najevo, že právě rodina je místem, kde silnější mohou dlouhodobě a často i beztrestně ubližovat slabším a na nich závislým členům rodiny. Do vztahů mezi členy rodiny se začne vkrádat nejistota, strach, úzkost, nedůvěra a pozvolna mizí pocit bezpečí. Rodina se tak stává místem, kde je páčáno domácí násilí.

Moje bakalářská práce by se měla zaměřit na vysvětlení pojmu domácího násilí, jak se chová pachatel při domácím násilí, jak vše prožívá oběť, na které je domácí násilí páčáno. Jaké má oběť možnosti obrany, jak instituce a lidé, kteří v těchto organizacích pracují, mohou pomoci oběti domácího násilí danou situaci řešit. Toto téma je velice zajímavé a domnívám se, že by měla široká veřejnost o něm vědět co nejvíce, zejména

tak o možnostech prevence a obrany před ním, ale také o možnostech a způsobech pomoci, pokud se člověk stane obětí domácího násilí, a to od dětí školou povinných až po seniory, kterých se toto téma také velice osobně dotýká. Media jsou plná násilí, které je páchané na lidech, ale i tak si myslím, že veřejnost o možnostech řešení tohoto závažného sociálně patologického jevu neví. Důležitá je samozřejmě osvěta, prevence, propagace proti násilí, přednášky a vzdělávání osob, které v této sféře pracují.

Neměli bychom před tímto tématem zavírat oči a dělat, jako by se nás to netýkalo. Ať si to mnoho lidí nepřipouští, je to negativní a nebezpečný společenský jev, který oběť sama, bez pomoci sociálního okolí, nemůže nikdy uspokojivě vyřešit.

Velmi důležitá je práce pomáhajících profesionálů, tj. sociálních pracovníků, policistů, lékařů, zdravotníků a státních orgánů, organizací a institucí, a také nestátních neziskových veřejně prospěšných organizací, které působí ve prospěch obětí domácího násilí.

1. Současný stav

1.1 UVEDENÍ DO PROBL EMATIKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ

1. Charakteristika domácího násilí

O domácím násilí jako o celospolečenském problému se hovoří zhruba 40 let. Dle knihy „Moderní psychologie pro právníky“, která domácí násilí charakterizuje a definuje takto: *Domácí násilí již není synonymem pro partnerovo týrání ženy, ale je definováno jako opakované, dlouhodobé a zpravidla eskalující násilí fyzického, psychického, sexuálního, sociálního a ekonomického rázu, které vytváří jednoznačně asymetrický vztah a vede ke stabilnímu rozdělení rolí na násilnou a ohroženou osobu. Právě ve vztahu k „ohrožené osobě“ se definice domácího násilí změnila a rozšířila.* V dnešní moderní době je akceptováno společností, že domácí násilí nemusí postihnout pouze ženy, ale také muže, děti, seniory a osoby, které jsou odkázány na pomoc druhé osoby či instituce. Je známo, že domácí násilí může mít mnoho podob a projevů. (7)

Domácí násilí, jak sami dobře víme, se odehrává většinou v soukromí, za zavřenými dveřmi, mezi obětí a pachatelem. Je to násilí, které je na první pohled těžko rozeznatelné. Nemusíme se o něm dozvědět, pokud se nám ve slabé chvílce nesevěří oběť, o které jsme si mysleli, že má harmonický vztah se svým manželem nebo partnerem. Opak je většinou pravdou. Oběť násilí páchané na sobě nepřizná, stydí se, omlouvá agresora a často podléhá stockholmskému syndromu (oběť se ztotožňuje s násilníkem). Právě proto, že má strach o svůj vlastní život, bojí se další agresorovi pomsty a zvyšující se agresivity. Z toho důvodu ani nevyhledává odbornou pomoc. Má strach jakkoliv se vzepřít. Vymlouvá se na osobní nehody, které se jí staly a vypadají pro okolí pravděpodobně, aby zakryla zranění a bolest, které jí způsobil dříve milující partner nebo partnerka. Právě z tohoto důvodu je těžké domácí násilí prokázat a vyznačuje se vysokou latencí (skrytostí). Pro oběť je těžké násilníka opustit, protože se ohlíží na rodinu, příbuzné, spolupracovníky a společnost kolem ní, aby jí vůbec věřili, že ten skvělý a zábavný partner je vlastně násilník, který jí den co den ubližuje. (2)

Násilí, jak si mnoho lidí myslí, není soukromou záležitostí. Není to jenom problém mezi obětí a pachatelem, ale je to problém celé naší společnosti. Násilí, ať je jakékoli formy je nezákonné a napadá základní lidská práva. *Násilí znamená, že všichni, kteří násilí na vlastní kůži zažívají, fyzicky či duševně trpí. Násilím obecně rozumíme zlé nakládání, tělesné útoky, pohrůžky obdobným násilím, nebo jednáním, které působí újmu na fyzickém, sexuálním, nebo psychickém zdraví. Jde o agresi jedné osoby, proti druhé, jejímž cílem je ublížit, poškodit, poranit nebo zabít. Domácí násilí je vyvrácení toho, co rodina znamená, relativizuje základní lidské hodnoty a ponižuje základní lidská práva.* (26)

Základní formy domácího násilí:

Fyzické – zanechává stopy po násilném činu (strkání, fackování, bití pěstmi, tahání za vlasy, pálení, kopání, smýkání, ohrožování nožem či zbraní, znehybňování oběti).

Psychické – neviditelné násilí – můžeme sem zařadit slovní týrání, ponižování, zesměšňování na veřejnosti ale i v soukromí, výslechy, vyhrožování

Sexuální – zahrnuje všechny sexuální činy, které jsou na oběti vynucovány, které oběť podstupuje nedobrovolně či s nechutí

Ekonomické – znamená, že oběť nemůže disponovat se žádnými finančními prostředky ať svými nebo společnými.(nebo jen pouze s prostředky, které jí poskytne agresor)

Emocionální – neustálá a soustavná kontrola oběti, co dělá, s kým se stýká, s kým telefonuje. (7, 12)

1.1.2 Mýty o domácím násilí

Mýtus č. 1

Jsou na sebe zlí, protože milují usmiřování

(aneb..to se přece v lepší společnosti nemůže stát)

Mnoho lidí si myslí, že se domácí násilí vyskytuje pouze v rodinách, které jsou sociálně slabší. A jejich pachatelé jsou lidé, kteří jsou nevzdělaní. Proto koluje mýtus, že je toto násilí v sociálně slabších rodinách, na denním pořádku. *Četné studie (i mezinárodní) již mnohokrát prokázaly, že se násilí vyskytuje ve všech společenských třídách, bez ohledu na finanční situaci rodiny, vzdělání rodinných příslušníků, nebo jejich společenský statut. (2)*

Mýtus č. 2

Ale on je agresivní opravdu jen tehdy, když se něčeho napije!

Je všeobecně známé, že alkohol je spojován s násilím. Bohužel to ovšem neznamená, že po požití alkoholu musí být všichni agresivní a násilnický. Proto pití alkoholu není omluva za násilí. Je velice důležité si uvědomit, že alkohol tu nehraje primární roli, existuje spousta lidí, kteří se také napijí a násilnické sklony nevykazují.

Mýtus č. 3

všechno má svůj důvod

(..aneb...asi si ho provokovala)

Tvrzení, které ženy obviňuje z toho, že si vlastně za násilí páchané na nich mohou sami, staví je do pozice spoluviníků.

Jak vlastně může žena svého partnera vyprovokovat natolik, že použije fyzické síly? Jen proto, že má jiné názory? Že ho kritizuje?

Nic neospravedlňuje muže k tomu, aby proti své partnerce použili násilí.

Mýtus č. 4

Muži si přece nesmějí nechat všechno líbit.

Podle tohoto tvrzení by tedy znamenalo, že muži mají nad ženami, a to obzvláště nad „vlastními ženami“ určitá práva a moc. Tento způsob staví muže do pozice dominantního partnera a v podstatě mu dává neoficiální právo rozhodovat o všem důležitém, a žena se musí podřídít a adaptovat. (2)

Mýtus č. 5

V manželství to prostě někdy skřípe

Je to pravda, že v každém vztahu či manželství jsou hádky a konflikty. Ale toto tvrzení má malý háček. Mezi hádkou, která je na běžném pořádku a domácím násilím je značný rozdíl. Při hádce jsou si oba partneři rovní, vše se odehrává na základě verbální argumentace, a kdykoliv mohou hádku ukončit. Ba naopak, když se použije fyzická síla ze strany muže je to určitá převaha nad ženou. A je to nerovnoměrný boj. Toto je jeden z hlavních důvodů proč bychom hádku a násilí neměli vnímat jako totéž.

Mýtus č. 6

Vždyť si toho muže vybrala sama

Tímto tvrzením v podstatě tvrdíme, že si žena za vše může sama, anebo, že možná nepřímo souhlasíte s tím, že je fyzicky napadána. Je velice důležité si uvědomit, že většina mužů není agresivních nebo brutálních již od samého počátku vztahu, právě naopak. Zpravidla fyzické či psychické napadání může přijít o něco později. Ze

šarmantního muže se stane „stíhačka“, která nepustí ženu na krok z domu. Dochází k dalším napadáním a dalším omlouvám z mužovy strany. Žena to bere jako chvilkový projev, který vymizí. Pak se může stát postupem času, že si žena na mírnou agresi ze strany muže zvykne.

Mýtus č. 7

Tak proč se s ním nerozejde, když je to tak strašné.

Ve většině případů dochází k tomu, že se žena bojí od svého partnera odejít, protože jakákoliv zmínka před mužem o rozchodu, může vyvolat ještě agresivnější a nebezpečnější situace než doposud. Partner se bude snažit zabránit tomu, aby nezůstal sám a opuštěný. Právě proto je pro ženy tak těžké odejít od násilnického partnera.

Mýtus č. 8

Bylo toho na něj poslední dobou příliš. Není divu, že mu prostě „ujela ruka“!

Je to jedna z typických frází, kterou se mužům omlouvá jejich špatné a nepřiměřené chování. I kdybychom se snažili chápat tuto jednorázovou potyčku v domácím prostředí za pouhé nedorozumění, závažnost celé situace se tím nemění. Jak je jen možné, že ten člověk, který ve své práci i při takovém vypětí, je milý a zdvořilý a jen, co přijde domu, začne si svůj stres ventilovat na manželce? Na těch, kteří se mohou jen těžko bránit nebo muži vzdorovat – tedy na dětech a manželce.

Mýtus č. 9

Nechci se vměšovat do cizích záležitostí. Ti dva by si to raději měli vyřešit mezi sebou.

Je důležité si uvědomit, že oddací list ještě neznamená, že má kdokoliv právo zacházet s partnerem, jak se mu zrovna zlíbí. Z právního hlediska se posuzuje domácí násilí a násilí páchané na veřejném místě úplně stejně. I přes tento fakt, je v mnohých z nás zakořeněno to, že domácí násilí je čistě soukromá věc. A tedy pro mnoho z nás je

lepší se do této situace nevměšovat. „Nic jsem neviděl, nic jsem neslyšel“. Tím, že řada z nás tuto situaci přejdou bez povšimnutí, i když se to zrovna týká naši kamarádky či sousedky, chceme vlastně uniknout bez odpovědnosti.

Mýty a předsudky zkreslují naše vnímání. Nejsme schopni vnímat objektivní realitu, nýbrž vidíme pouze to, co vidět chceme. A to je pravděpodobně důvod, předsudky o násilí, jeho pachatelích a obětech stále tak odolně přežívají. (2)

1.1.3 Charakteristika pachatele domácího násilí

Je velice těžké charakterizovat typického pachatele domácího násilí. Představy lidí jsou různé, ne vždycky to musí být člověk, který vyniká ze společnosti ať svojí finanční stránkou či zevnějškem. O tom, jací jsou a jak se chovají pachatelé domácího násilí lze usuzovat z toho, co svědčili oběti domácího násilí. Oběti, které prožívali domácí násilí a zvítězili tím, že se jim podařilo od násilníka odejít. Plno obětí vypovídalo, že záleží na partnerově povaze a dále na tom, zda neužívá návykové látky nebo netrpí psychickou poruchou. (26)

Agresorem může být každý, kdo s obětí společně sdílí dům či byt a jeho postavení v rodině nemusí být zrovna dominantní. Není pravidlem, že pachatel je člověk s nízkým vzděláním nebo s rozlišným náboženským vyznáním. Většinou jsou pachatelé navenek milí a pozorní, ale v soukromí jsou násilnický a sobecký. Často dochází k tomu, že pachatelem bývá člověk, který násilí vyzoroval či sám zažil v dětství. U pachatelů se projevuje nízké sebevědomí, chorobná žárlivost, snaha o kontrolování oběti, o to jí převychovat a omezovat, zabránit tomu, aby byla v kontaktu s rodinou a blízkými lidmi. Násilí používá jako účinnou metodu k řešení konfliktů v partnerství. Většinou po svém násilnickém napadání se své oběti omlouvá, minimalizuje následky způsobené jeho násilím, vymlouvá se na alkohol nebo prožitý stres. (18)

1.1.4 Charakteristika obětí domácího násilí

Přirozenými oběťmi domácího násilí jsou ženy, děti a staří lidé, dále osoby se zdravotním znevýhodněním a osoby odkázané na pomoc druhé či blízké osoby. Násilí může začít kdykoli, ať na začátku nového vztahu nebo po několika letech společného a doposud šťastného společného života, ať již partnerství nebo manželství. Oběť si nepřipouští, že se děje něco trestného a nezákonného. Čeká, že násilí a napadání brzy skončí. Často oběť nemusí poznat, že její partner je násilník, chová se zprvu mile a pozorně. Násilí se u něho může projevit v zátěžových životních situacích (nedostatek peněz, ztráta zaměstnání, narození dítěte) a poté začne jednat a reagovat jinak než, jak ho oběť zná. Každá oběť má svou individualitu, a tak se chová v průběhu na něm páchaného násilí odlišně. Jsou oběti, které zareagují rychle a už při prvním násilném projevu násilníka od něho odchází. Jiné snášejí násilí poměrně dlouhou dobu, než zavolají o pomoc. Většina obětí, ale své tajemství skrývá v domnění, že tak zabrání dalšímu násilí nebo napadení dětí nebo jiných osob v domácnosti. Oběti trpící násilím, které trvá dlouhou dobu, začne vnímat realitu zmanipulovaným úhlem pohledu. Často sama sebe obviňuje za stálé agresivní výbuchy agresora, aby našla vysvětlitelný důvod, proč se násilí odehrává. (18, 26, 28, 15)

1.1.5 Viktimizace – proces poškozování oběti

Viktimizací se rozumí proces poškozování oběti a způsobení újmy, kdy se z jedince stává oběť trestného činu a z násilníka pachatel trestného činu. Viktimizace začíná, ale zpravidla nekončí vlastním útokem na oběť. *Výzkumy naznačují, že z psychologického hlediska je újma způsobená trestným činem úvodním dějem, na který navazují další zraňující události. Jinak řečeno proces viktimizace má svou dynamiku, která překračuje bezprostřední a přímé důsledky spáchaného trestného činu. Běžně se rozlišuje na tři fáze viktimizace. (6)*

1.1.5.1 Primární viktimizace

Je to prvotní újma, která je způsobená pachatelem a vznikající jako přímý, bezprostřední důsledek trestného činu. Z tohoto důvodu vzniká oběti vždy určitá primární újma způsobená pachatelem. K primární viktimizaci dochází vždycky, když se jedinec stane obětí trestného činu. Trestný čin je vždy bezprostřední zásah do života oběti a narušuje tím normální chod společenského, ale i osobního prožívání. Z pohledu oběti samotný trestný čin představuje začátek dalších nepříjemných zážitků a strastí. Oběť se střetává s něčím, dříve neznámým, s násilím, které na ní zanechává těžko pochopitelnou újmu. Újma, kterou oběť potkala nepřípravenou a bez vlastního přičinění. V tomto stavu je oběti připisována po oznámení trestného činu role poškozeného, ze které jí plyne řada povinností, kterým se musí podrobit v trestném řízení. (8)

1.1.5.2 Sekundární viktimizace

Je újma branná jako druhotná, která vzniká v důsledku sociální kontroly nebo sociálního okolí. Psychické poškozování oběti, jak na události spojené s tím, co prožila, reaguje její okolí. Nebo se zde může zařadit i projednávání násilného trestu před soudem, což pro oběť může být velice traumatizující. Můžeme sem také zařadit necitelný a netaktní přístup orgánů, kteří čin vyšetřují. Musejí si uvědomit, že oběť trestný čin nespáchala, ale je pouze jen člověkem, který zažil hrůzný čin.

V souvislosti s psychologickým zkoumáním problému, jak se oběť srovnává s prožitou událostí a vzniklou újmou se zavádí ještě další fáze, tj. terciální viktimizace

1.1.5.3 Terciální viktimizace

Terciální viktimizace je stav, kdy se oběť není schopna přiměřeně vyrovnat s traumatizujícím zážitkem, přestože došlo k nápravě odškodněním. Psychicky se oběť zásadně mění, dochází k nalomení jejich cílů a původní životní cesty. Oběť není

schopna navázat na původní životní úroveň, na původní kariéru. Určitě u projevení terciální viktimizace záleží na osobnostních zvláštnotech každého jedince. (8)

V návaznosti na primární a sekundární viktimizaci se rozlišují tzv. primární a sekundární rány. Tyto pojmy nám srozumitelně objasní, v čem se liší primární a sekundární viktimizace.

Primární rány vznikají v průběhu primární viktimizace a jsou trojího druhu.

1. Fyzická újma - narušení fyzickým násilím, od lehčích zraněných až po usmrcení.
2. Finanční újma - (poškození či ztráta majetku, nebo ušlý zisk na uzdravení či náklady za léčbu).
3. Emocionální újma - emocionální rány jsou objektivně těžko rozpoznatelné, protože se odvíjejí uvnitř oběti, záleží na individualitě každé osoby, jak se s tím dokáže vyrovnat. Mohou být značně ničivé a těžko odstranitelné (nespavost, fobie, strach z dalšího vztahu, plačtivost, deprese).

Sekundární rány

K sekundárním ranám dochází v průběhu sekundární viktimizace. Jsou výrazně psychologického rázu. Sekundární rány jsou tvořeny následující trojicí pocitů:

a) Pocit nespravedlnosti

Plno okolností ve vyšetřování a v jeho průběhu, nebo projednávání u soudu může danou oběť trápit. A následkem toho u ní vyvolat pocit nespravedlnosti, např. nedostatek informací, odkládané soudní jednání, vyšetřování pachatele na svobodě, časté setkávání u soudu s pachatelem. (26)

b) Pocit nedůstojnosti

Oběti strádají pocitem ponížení a ztráty lidské důstojnosti. Může se jednat o důsledek necitlivě a zdlouhavého vedení výslechu nebo přístupu masových medií. Pocit

nedůstojnosti může v oběti vyvolat a špatná reakce okolí. Je prokázáno, že plno lidí dává oběti vinu z násilí a případů, které se jí přihodili. Nebyla dostatečně opatrná, vedla příliš vyzývavý způsob života.(26)

c) Pocit izolace

Prožívá oběť, která prožila mnoho změn v osobním životě. Například v rodině, na pracovišti, v blízkém sociálním okolí. Okolí se na tento fakt, že oběť prožila domácí násilí, staví odtažitě, chování mezi jedinci pozbývá přirozenost a často bývá strojené. (26)

1.2 BIO- PSYCHO- SOCIÁLNÍ NÁSLEDKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Agresivní a násilný pachatel může na oběti zanechat vážně zdravotní následky. Ovšem to není všechno, násilí se podepisuje i na psychické stránce týrané osoby, sociální stránce, ale i v citovém a osobním životě. Násilí je jako plížící se had, který se týrané osobě dostane pod kůži, může trvat pár týdnů, měsíců a v tom nejhorším případě i roků než danou osobu úplně zničí, jak po psychické, fyzické, ale i sociální stránce. Dochází k narušení bio - psycho- sociálních stránek člověka. Dojde k tomu, že oběť ztrácí své sebevědomí, dochází k tomu, že agresor docílí toho, že si oběť přestane vážit sama sebe. Čím dříve se na násilí v rodině přijde a je rozpoznáno a identifikováno tím lépe oběť vše zvládá. (10)

Často dochází k tomu, že oběť, která je týraná svojí blízkou osobou, se snaží od násilí utéci. Přenechá agresorovi celý byt či dům, aby se s ním dále nemuseli stýkat a tak zabránit ranám, které jí způsobuje. Zřeknou se alimentů, odškodného či bolestného. Ze strachu, že jim bude vyhrožováno a dále ubližováno. Stává se, že oběť po bezprostředním útoku nemá vybudovanou žádnou síť sociálních přátel, buď je během času ztratila, nebo jsou to přátelé společné a agresorem. Může dojít k izolaci oběti od blízkého okolí, které jí zveřejněním jejího prodělaného boje s agresorem naprosto odsoudí a odvrátí se od ní. (1)

Jsou oběti, které prožívají jenom násilí fyzické, u kterého jsou následky mnohem bolestnější a viditelnější. Modřiny, bolest, pohmožděniny, ale i mnohem horší, tedy ublížení na zdraví – otevřené rány, tržné rány v obličeji, popáleniny nebo zlomeniny všeho druhu. Oběti domácího násilí jsou neustále ve střehu, nedokáží si odpočinout, žijí ve strachu, kdy přijde další rána nebo katastrofa. Tyto stavy vedou k různým problémům. Ať jsou to problémy psychosomatické, kardiovaskulární, zažívací problémy, bolesti hlavy, deprese, poruchy spánku, noční můry. Dále trpí větší nákloností k nemocem všeho druhu, žijí v neustálém stresu a oběť je oslabená. Situace, kdy oběť je vystavována násilí, intenzivnímu pocitu strachu a bezmoci, zanechává v obětech pocit, že nad celou situací ztratili kontrolu. Mají pocit, že ztrácí možnost o svém životě rozhodovat, že jsou pouhou hračkou v agresorově životě. Někdy dochází k tomu, že se oběť obrací k alkoholu, antidepresivům, aby alespoň na okamžik zapomněli, co se odehrává v jejich a jejím životem. (2)

Lidská psychika je složitý mechanismus, který se špatně vyrovnává se stresujícími a náročnými situacemi. Je těžké pochopit, že domov má být místo, kam se člověk rád vrací a kde by měl být v bezpečí, a místo toho se v domově odehrává trestný čin a ublížení na zdraví bezbranné osoby. (9)

1.3POMOC OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Proto, aby bylo násilí v rodině řešeno, je velice důležité, aby se na pomoci proti násilí, zabývalo více resortů vlády. Mezi které patří ministerstvo vnitra, spravedlnosti, práce a sociálních věcí. Důležitou prevencí domácího násilí je předcházení a kontrola tohoto typu násilí. Velice důležité je interdisciplinární spolupráce všech složek, které se zabývají a řeší domácí násilí. (15)

Pomoc, která se poskytuje obětem, může být specifická pro určitý typ oběti nebo všeobecná. Subjekty pomoci a péče jsou státní orgán, dobrovolné, charitativní a církevní organizace. Samozřejmě nejdůležitější složkou, která může oběti pomoc je její blízká rodina. Často se oběť násilného trestného činu cítí osamocená s pocitem, že na všechno zůstala sama. V mnoha případech je to vinou pachatele, který má systematicky

promyšlené jednání, který se všemi prostředky snažil, aby kontakt obětí s okolím byla omezena na minimum. Právě proto v těchto případech je velice důležité vyhledat profesionální pomoc. (2, 19)

1.3.1 Intervence

Cílem intervence je zaměření na oběť hned v prvních okamžicích po útoku. Snaží se docílit opatření ke snižování stresu a k posilování psychiky oběti k překonání traumatu. Důležitý u intervence je poradce, který by se měl být u rozhovoru silnou oporou oběti. Který by měl na oběť působit věrohodně a empaticky. Ale na druhou stranu musí pomáhající balancovat mezi vedením a akceptováním oběti. Je to právě on, kdo oběti radí a vnáší do komunikace a řešení pevné body. Pevným a důležitým prvkem intervence je vždy poskytnutí úplné pravdy, o tom, jak bude probíhat další dění, o probíhajících opatřeních i o akutním stavu oběti. Pomocí informací, které poskytne odborník oběti, má být posilována naděje na obnovu či návrat do normálně fungujícího života. (8)

1.3.2 Krizová intervence

Krizová intervence je metoda práce s klientem, který osobně zažívá situaci zátěžovou, nepříznivou, ohrožující. Zaměřuje se bezprostředně na klientovu minulost nebo budoucnost, která souvisí s klientovou krizovou situací. Krizový pracovník podporuje klienta v kompetenci řešit problém, tak že zapojuje vlastní schopnosti a síly. Dále se zaměřuje na řešení klientova problému a překonání stěžejných překážek. Krizová intervence poskytuje emocionální podporu a pocit bezpečí, že oběť není sama, pomáhá vytvořit plán pomoci. Krizová intervence je proces, interakce pracovníka v krizové intervenci s klientem. Začíná od začátku navázáním kontaktu až do cílového body, čímž je ukončení a zhodnocení intervence. Rozdělujeme krizovou intervenci na formu psychologické pomoci, která spočívá v terapeutickém kontaktu, který je časově omezený. Dochází na zaměření se na problém, který krizi vyvolal a následnému řešení. Dále formu lékařské pomoci zahrnující psychiatrickou intervenci a třeba i následné nasazení medikace a popřípadě hospitalizaci. V rámci sociální pomoci je krizová

intervence brána jako činnost vedená k okamžitému sociálnímu zásahu na danou osobu, které se ocitli v krizi. Zahrnuje sem služby, které jsou poskytované osobám v nepříznivé životní situaci. Právní pomoc, která spadá do kompetence právníků, ale i v jistém rozsahu sociálně – právním může být poskytnuta sociálním pracovníkem. Proto krizová intervence představuje komplexní a intenzivní pomoc. (25, 22)

1.3.2.1 Intervenční centrum

Intervenční centra byly zřízeny zákonem 135/2006 Sb. o sociálních službách za účelem poskytnout osobám ohroženým domácím násilím pomoc. Alespoň v každém kraji by se mělo nacházet jedno intervenční centrum, které by mělo obětem z tohoto kraje pomoci. Poskytuje bezprostřední individuální pomoc, psychologickou, sociální pomoc ambulantní nebo následná azylové povahy. Dále pomoci zejména sociální, lékařské, psychologické, právní, kdy oběť také informuje o jejích právech. Spolupracuje úzce s Policií ČR, pokud dojde k vykazání pachatele domácího násilí z bytu, intervenční centrum je povinno do 48 hodin po ohlášení, kontaktovat oběť. Samozřejmě, že centrum mohou kontaktovat i osoby ohrožené domácím násilím, i když nedošlo k vykazání pachatele ze společného bytu. Intervenční centrum je povinno oznamovat příslušnému krajskému úřadu počet osob, které jsou ohroženy násilným chováním a kterým byla poskytnuta pomoc. (29)

1.3.2.2 Azylové domy

Azylové domy jako součást intervenčních center. Zajišťují ubytování osobám v nepříznivé životní a sociální situaci. Služba zajišťuje poskytnutí stravy, poskytnutí ubytování, pomoc při zajišťování bydlení. Dále nabízí služby výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti. Služba se poskytuje za úplatu. (25)

1.3.2.3 Telefonická krizová intervence

Krizová práce s klientem, který je ohrožen nepříznivou, kritickou a ohrožující situací. Je založený na jednorázovém nebo opakovaném telefonickém kontaktu s pracovištěm telefonické krizové intervence. (25)

1.3.2.4 Krizová pomoc

Je ambulanti nebo pobytová služba, která je poskytována osobám, které se nacházejí v ohrožení života nebo zdraví na přechodnou dobu. Kdy nemohou řešit svoji situaci sami, nemají se na koho obrátit a přenocovat. Služba poskytuje ubytování, poskytnutí stravy, terapeutické činnosti. Služba je bezúplatná.(25)

1.3.2.5 Zajištění nezbytných finančních prostředků

Důležitou pomocí pro oběti domácího násilí je určitá finanční podpora. Nejčastějšími oběti domácího násilí jsou ženy s nezletilými dětmi, které žijí někdy v nepříznivých životních podmínkách. Partneři většinou neplní vyživovací povinnosti nebo jsou závislí na alkoholu. Proto je potřeba v některých případech zajistit těmto ženám finanční výpomoc dávkami sociální podpory a sociální péče (přídavek na dítě, sociální příspěvek, příspěvek na bydlení aj.) se poskytují v závislosti na příjmu. Další možnost, jak zajistit peněžitou pomoc obětem násilných trestných činů podle zákona č.209/1997 Sb., o poskytování peněžité pomoci obětem násilné trestné činnosti, ve znění pozdějších změn a doplňků. Tento zákon zajišťuje obětem trestného činu jednorázové poskytnutí peněžité částky, aby lépe zvládla vzniklou situaci, kdy se stali obětmi trestného činu. Pomoc se poskytne tehdy, pokud náhrada nebyla plně zaplacená pachatelem. (25)

1.4 PREVENCE DOMÁCÍHO NÁSILÍ

1.4.1 Primární, sekundární, terciální prevence

Primární prevence

Zabývá se prevencí, které se týkají všech obyvatel nebo vymezeným skupinám (mládeži, ženám či národnostním menšinám). Primární prevence probíhá plošně, aniž by se zajímala, jak je v kraji vysoký stupeň kriminálního ohrožení. Snaží se působit na kriminalitu prostřednictvím sociální politiky, právní a kulturní politiky. Na společenské úrovni usiluje primární prevence o to, aby soudržnost celé společnosti a společenství v regionech, obcích a městech prohlubovala a dezintegrující tendence se zeslabovaly a byl minimalizován prostor pro kriminalitu a jiné sociálně-patologické jevy. V jistém zájmu primární sociální prevence je podporovat hospodářský systém země a regionů, který umožní bohatší život obyvatel, rozvoj školství a snižování nezaměstnanosti. Další posláním primární sociální prevence je vytvořit určitou důvěru u většiny občanů v právní řád a vytvořit přijatelnou atmosféru pro jeho respektování. Posílit v občanech pocity bezpečnosti a zeslabit strach z kriminality. (19)

Sekundární prevence

Jsou zaměřené aktivity, které se orientují na pachatele, potencionální oběť a kriminální situace. Sekundární sociální prevence je adresována hlavně na kriminálně rizikové skupiny. Do které můžeme zařadit také skupiny lidí, kteří nemohou sehnat zaměstnání a jsou dlouhodobě nezaměstnaní z důvodu jejich nekvalifikovanosti. Preventivní aktivity by měli být správně cílené a mapované, aby nedocházelo ke stigmatizaci klientů. Důležitost je uplatnění celého komplexu opatření sociální, situační a viktimologické prevence.(19)

Terciální prevence

U terciální prevence již k činu došlo. Zabývá se hlavně předcházením opakování kriminálního činu u pachatele. U oběti se zaměřují na nápravu následků trestným činů a poskytnutí potřebné pomoci. Dále u oběti půjde o předcházení její další, zejména dlouhodobé viktimizaci a zabránění tak komplikacím, které již vznikly viktimizací primární a sekundární. Hlavním cílem terciální prevence je zabránění vzniku či návratu psychogenních reaktivních stavů, které oběť prožívala při primární a sekundární viktimizaci. (19)

1.4.2 Sociální poradenství

Sociální poradenství poskytuje osobám, které jsou v nepříznivé sociální situaci potřebné informace, které by jim měly pomoci lépe zvládat situaci, v které se vyskytli. Je součástí všech druhů sociálních služeb. Zahrnuje občanské poradny, manželské a rodinné poradny, sociální práci s osobami společensky nepřizpůsobenými, poradny pro oběti trestných činů a domácího násilí, sociálně právní poradenství, dále poradenství pro osoby se zdravotním znevýhodněním a seniory. Služba je bezplatná a obsahuje terapeutické činnosti a pomoc při prosazování práv a zájmů. Služba směřuje oběti k posilování vlastních schopností, stabilizaci a začlenění do běžného života bez přítomnosti násilníka a násilí. Sociální poradenství nabízí nezbytnou právní pomoc formou pomoci se sepsáním návrhů k soudu a bezplatných právních konzultací (prostřednictvím nabídky konzultací s advokátkou). Posílení schopností a sebevědomí klientky, odborná pomoc při zpracování traumatu způsobeného prožitým násilím, v případě potřeby poskytnutí krizové intervence. (21)

Občanské sdružení ROSA se nezabývá jen pomocí obětem domácího násilí, ale i prevencí vzniku domácího násilí. Organizují přednášky, semináře či publikace k domácímu násilí. Důležitou a nedílnou součástí sdružení je vydávání letáků, brožur, publikací které jsou určeny pro širokou veřejnost a pro oběti domácího násilí. (21)

Důležitou prevencí a pomocí v domácím násilí je, co největší informovanost široké veřejnosti, čím více budou lidé vědět o domácím násilí, tím efektivněji bude docházet k odhalování skrytého násilí. Dále za bezpodmínečné patří zcitlivění odborné veřejnosti (policistů, lékařů, zdravotnického personálu, učitelů aj) k problematice domácího násilí. Právě proto, jak veřejnost a odborná veřejnost pochopí podstatu tohoto problému, vývoje, pocitů týrané osoby je schopen na toto násilí přijatelně a rychle reagovat.(26)

1.4.3 Sociální intervence

Sociální pracovníci pomáhají lékařům při vyhledávání a diagnostikování případů domácího násilí, tzn. v případech, kdy se objeví známky týrání, zanedbávání a špatného zacházení. Sociální pracovníci provádí například sociální šetření v místě bydliště při podezření lékaře na násilné chování. (16)

Nejdůležitějším preventivním bodem je informovanost. V posledních letech se informovanost široké veřejnosti o problematice domácího násilí výrazně zvýšila. Informace se objevují ve všech možných podobách v médiích a zejména občanská sdružení zajišťují osvětu veřejnosti v této věci. Výrazným posunem je zřízení nonstop telefonické linky DONA pro oběti domácího násilí provozované od 11. září 2001 Bílým kruhem bezpečí. Nesmíme zapomenout na odbornou veřejnost, kterou reprezentují policisté, soudci, legislativci, lékaři, pracovníci sociálně právní ochrany dětí, kurátoři, státní zástupci, učitelé. V posledních letech probíhá řada informačních, školicích a diskusních projektů, které pořádají neziskové nestátní organizace i stát. Mezi projekty státu patří například Informační kampaň vlády České republiky ve spolupráci s Úřadem zmocněnce pro lidská práva a za podpory ministerstva vnitra a ministerstva práce a sociálních věcí. Cílovou skupinou těchto kampaní je především dospívající mládež. Pod záštitou ministerstva vnitra České republiky bylo realizováno šest kulatých stolů zaměřených na řešení problematiky omezení domácího násilí v českých podmínkách. Výstupem byl návrh modelového mezioborového projektu k vytvoření právního rámce

a metodických postupů pro zavedení interdisciplinárních týmu, které spojují zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí. (26)

1.4.4 Sociální poradenství

Poradenství má nezastupitelnou úlohu, protože znamená pro klienty jakési nastavení hodnot, znovunabytí vlastních rolí, respektu a rovnováhy. Poradenství může znamenat dodání síly, pomůže vidět dovednosti, které má, sílu, kterou klient oplývá. Pomůže vidět věci pozitivní, ne negativní. Úkolem poradce je učinit klienta nezávislým, dodat mu sílu, aby kráčet sám.

Existuje celá řada různých poradenských metod, mezi které řadíme například:

kognitivní proces – oběť se dívá na určitou událost a vidí důsledky, které podle ní budou následovat. Poradce na oběť působí tak, aby se dívala na událost jinak, mění její myšlenkové procesy a umožní jí, aby sama došla k jinému závěru,

neurolingvistické programy – tato forma poradenství je zaměřena na změnu pohledu na situaci a přidání dalších aspektů, které obraz mění. Tento pohled může zvrátit tak, aby oběť viděla dovednosti, které ve své situaci získala,

poradenství osobního růstu – zabývá se pohledem na agresivní chování nebo naučené reakce na násilí. Důležité je, aby oběť pochopila, proč reaguje právě takovým způsobem. Potřebuje vědět, odkud vychází, aby zjistila, kam se má vydat. (5)

Dalším typem, který můžeme uvést, jsou poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, pedagogicko-psychologické poradny a ve školách výchovní poradci. Tato sociální zařízení se zabývají výchovou dětí a mládeže a poradí rodičům, kteří si nevědí rady se svými dětmi. Rodiče mohou být v rámci různých sezení obeznámeni s rozmanitými alternativami výchovy, účinnými komunikačními prostředky a způsoby jednání s dětmi, které nenesou jakékoli formy násilí, ale přesto dítě efektivně potrestají. Naučí je řešit běžné problémy, konflikty a krize. (2)

Zvláštním typem prevence jsou preventivní programy. Cílovou skupinou celé řady preventivních programů mohou být rodiče, učitelé, lékaři, sociální pracovníci a další profesionálové. Ti všichni by měli rozpoznat příznaky nesrovnalostí v rodině a navrhnout vhodný postup. V zahraničí jsou často využívány návštěvní programy v rodinách, a to už v momentě, kdy dítě přišlo na svět. Taková pomoc se nabídne rodičům, u nichž se usuzuje na možné budoucí obtíže s výchovou dětí. Pomáhající osobou je dobrovolník, který pracuje pro agenturu zajišťující program. Dalším typem preventivních programů jsou skupinové programy pro rodiče. Mohou být svépomocné, nebo vedené odborníkem, nebo oba způsoby lze zkombinovat. Konají se v komunitních centrech, která mohou nabídnout další služby. Jsou určeny především pro rodiče, kteří jsou v náročných životních situacích. (15)

1.5 INSTITUCE POSKYTUJÍCÍ POMOC OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Ústava a listina lidských práv a svobod jako právní normy nejvyšší síly zakotvují základní lidská práva a svobody a stanoví nejvýznamnější zásady, na kterém je náš právní řád postaven. Podle článku I. Listiny jsou lidé svobodní a rovni v důstojnosti a právech. Základní práva a svobody se zaručují všem bez jakékoli diskriminace. Listina stanoví, že každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněné jméno. Stejně tak požívá ochrany rodina a rodičovství, neboť podle článku 32 listiny jsou rodičovství a rodina pod ochranou zákona. Zaručena je též zvláštní ochrana mladistvých a dětí. Z této skutečnosti pramení povinnost státu chránit základní práva a svobody svých občanů a stát nemůže a nesmí tolerovat žádné případy porušování základních práv a svobod, a to, ani pokud k nim dochází v okruhu blízkých osob, v rodině. Stát má povinnost řešit všechny případy porušování základních práv a poskytovat ochranu ohroženým osobám. Žádné násilí proti člověku, tedy ani domácí násilí, není soukromou záležitostí, a proto je i v těchto případech plně odůvodněna legitimnost zásahu ze strany státu. Omezování všech forem násilí včetně domácího násilí patří k zásadním resortům vnitra. (14)

1.5.1 Ministerstvo spravedlnosti

Ministerstvo bylo zřízeno zákonem č. 2/1069. Ministerstvo spravedlnosti je ústředním orgánem státní správy pro soudy, vězenství, mediaci a probaci. Je nadřizeno vězeňské službě, řídí institut pro kriminologii, sociální prevenci, rejstřík trestů. Zastupuje Českou republiku při vyřizování stížností na porušení Úmluvy o ochraně lidských práva základních svobod a jejích Protokolů a Mezinárodního paktu o občanských a politických právech. Ministerstvo spravedlnosti připravuje právní předpisy, které ovlivňují život každého občana v oblastech práva občanského, obchodního, trestního, procesního. Dále vytváří právní úpravy předpisů, jimiž se řídí profese, jako jsou soudci, advokáti, notáři či exekutoři. Dle zákona č. 209/1997 o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti rozhoduje ministerstvo spravedlnosti. Přijímá žádosti a po ověření, že jsou naplněné podmínky dle zákona, je obětem trestného činu poskytnuta peněžitá pomoc.(18)

Spolupráce státní a nestátní sféry je důležitou souhrou při řešení problematiky domácího násilí a hledání správné nápravy, jak osobám, které jsou ohroženy domácím násilím pomoci. (13)

1.5.2 Policie České republiky

Velice důležitou úlohu v odhalování domácího násilí má policie České republiky. Jak sami dobře víme, jsou pověřeni tím, že musejí chránit majetek a bezpečnost osob, odhalovat a zabráňovat trestným činům a plnit mnoho dalších úkolů. Jejich úloha ve státě je podstatná a bez této složky bychom se jen stěželi obešli. Policie je jednou prvních složek záchranného systému, která se k trestným činům páchaným v souvislosti s domácím násilím, dostává jako první. Takže i jako první přicházejí do kontaktu s obětí a pachatelem. Jejím posláním je vyřešit konflikt mezi účastníky, aby dále nedocházelo k napadání. Policie české republiky velice často zasahuje u domácího násilí. Patří to k velice často frekventovaným a náročným situacím každodenní praxe. I

když policie sehrává velice klíčovou roli v zásahu u domácího násilí, nejsou jediným subjektem, který tento sociálně patologický jev ve společnosti řeší. (7)

Dle nového zákona č. 135 /2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Jedná se zejména o Zákon o Policii České republiky, kdy byl doplněn velmi důležitý právní institut, tzv. „vykázání“ (§ 21a). Tento paragraf umožňuje policistům dočasně vykázat násilnou osobu z obydlí, které obývá společně s obětí, a zakázat jí vstup do vymezených prostor. Podle tohoto zákona může policie České republiky od roku 2007 vykázat podezřelého z domácího násilí na deset dnů ze společného bydlení. Řešení problému domácího násilí si zakládá a vyžaduje interdisciplinární spolupráci a předpokládá včasnou intervenci ze strany zdravotnického personálu, sociálních pracovníků, pracovníků nestátních neziskových organizací. (5, 7)

1.5.3 Ministerstvo práce a sociálních věcí

Sociální služby a způsoby pomoci

Prostřednictvím služeb je zajišťována pomoc osobám, které se sami o sebe neumějí postarat z nějakého důvodu. Poskytují pomoc při péči o vlastní osobu, zajištění ubytování, stravování, pomoc s výchovou, poskytují informace, psychoterapie a socioterapii, při prosazování práv a zájmů. Cílem služby je podpořit občany ve stávající soběstačnosti, obnovení či zachování původního společenského stylu. Podpořit uživatele a umožnit jim, aby se o sebe dokázali postarat a vést samostatný život. Snížit zdravotní asociální rizika. (17)

1.5.4 Nestátní neziskové organizace

Nestátní neziskové sféry zajišťovali pomoc osobám ohroženým násilím již od 90 let. Jsou to organizace, které jsou nezřizované státem a nejsou na státu závislé. Mají soukromou povahu, a jsou dobrovolné. Poskytující obecně prospěšné činnosti. V roce 2007 se zřizovali intervenční centra jako doplněk zákona o vykázání a součást zákona 108/2006 sb. NNO se v roce 2007 registrovali k poskytování sociálních služeb dle

zákona 108/2006 Sb. o sociálních službách, zahrnují tam azylové domy, odborné poradny, krizovou pomoc, telefonickou krizovou pomoc. (13)

Nestátními neziskovými organizacemi v České republice mohou být, pokud v nich nemá účast stát a nejsou na něm závislé:

- občanské sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb.,
- obecně prospěšná společnost podle zákona č. 248/1995 Sb.,
- nadace nebo nadační fond podle zákona č. 227/1997 Sb.
- registrovaná církev nebo náboženská společnost nebo jimi zřízená tzv. církevní právnická osoba podle zákona č. 3/2002 Sb. (13)

1.6 ORGANIZACE POMÁHAJÍCÍ OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Občanské sdružení ROSA

Mezi známé a velice prospěšné neziskové organizace, které pomáhají ženám, které se staly oběťmi domácího násilí je občanské sdružení ROSA. Zaměřuje na prevenci násilí a na pomoc obětem domácího násilí a jejich dětem, které se stali svědky domácího násilí. Cílem občanské sdružení ROSA je komplexní pomoc, krizová intervence, psychosociální poradenství. Psychologická a právní pomoc, která je pro oběti domácího násilí velice podstatná. Dále možnost azylového ubytování s utajenou adresou. Smyslem a cílem sdružení je zabezpečit klientku, vyvolat v ní pocit bezpečí a jistoty, aby našly sílu danou situací řešit a snažit se postavit na vlastní nohy. Cílem sdružení ROSA je, aby se společnost dozvěděla o domácím násilí jako o celospolečenském problému, snažit se zlepšit systém pomoci obětem domácího násilí. Právě proto spolupracuje se státními sektory. (22)

Bílý kruh bezpečí

Organizace Bílý kruh bezpečí se zabývá pomocí obětem trestné činnosti. Nabízí bezprostřední, bezplatnou, odbornou a především diskrétní pomoc obětem násilí. Jsou formou morální, psychologické a právní pomoci. Snaží se o zlepšení právního poškozených v trestním řízení a ve společnosti. Bílý kruh bezpečí se dále podílí na zpracování a předkládání podnětů k zákonodárným iniciativám, spolupracují při tvorbě zákonů od věcného záměru. Snaží se o zvýšení informovanosti občanů i veřejné správy o problémech obětí trestné činnosti. Pořádají přednášky, semináře, kongresy a jiné akce, publikační činnost zaměřené na zvýšení informovanosti. Bílý kruh bezpečí má vlastní publikační činnost (letáky, brožury, samolepky). Dále spolupracuje s národními institucemi a mezinárodními organizacemi zabývající se pomocí obětem trestné činnosti a prevencí kriminality. (4)

DONA linka

Dona linka specializovaná služba telefonické krizové pomoci pro osoby ohrožené domácím násilím. Její práce začala 11. září 2001 a od té doby pracuje nepřetržitě. Zřizovatelem linky je Bílý kruh bezpečí. Linka pomáhá každému, kdo se cítí být ohrožen násilím nebo je svědkem domácího násilí. Dále pomáhá profesionálům, kteří přijdou do prvního či opakovaného styku s osobou domácího násilí při výkonu svého povolání. Její prioritou je anonymita a diskrétnost klientů. Obětem domácího násilí, svědkům či příbuzným obětí násilí nabízí porozumění a důvěru. Poskytuje okamžitou odbornou psychologickou, právní, organizační podporu. Obětem domácího násilí dále pomáhá sestavit bezpečnostní plán (viz.Přílohač.5), poskytne praktické rady a pomůže nalézt další vhodný postup při řešení vzniklé situace. V případě nezbytnosti pomůže obětem vyhledat bezpečné ubytování. (4)

Charita ČR

- provozuje větší počet azylových domů pro matky s dětmi v nouzi, a to po celé České republice.

Elektra

- je další z nevládních neziskových organizací, jejím posláním je podpora a poskytování služeb dospělým ženám, které se staly obětí pohlavního zneužívání.

Acorus

- je psychosociální centrum se sídlem v Praze, které pracuje s rodinami v krizi, zapříčiněné partnerskými vztahy zatíženými násilím, poskytuje azylové ubytování pro oběti domácího násilí, psychoterapii, workshopy pro pracovníky pomáhajících profesí.

Diakonia České církve evangelistické

- provozuje linky důvěry ve všech krizových situacích včetně domácího násilí a azylový dům pro ženy s dětmi v krizové situaci.

Růžová linka

- poskytuje poradenství pro děti v krizi, provozuje ji Čs. společnost na ochranu dětí při 3. lékařské fakultě Univerzity Karlovy.

Občanské informační centrum

- funguje v Domově SueRyder Praha a poskytuje poradenství pro seniory v obtížných sociálních situacích. (2)

1.7 PRÁVNÍ RÁMEC OCHRANY PŘED DOMÁCÍM NÁSILÍM V ČESKÉ REPUBLICCE

Zákony, které nejčastěji posuzují akty domácího násilí

Ochrana obětí před domácím násilím je v České republice upravena zákonem č.135/2006 Sb. na ochranu před domácím násilím, ve spojení se zákonem č. 108/2006Sb. o sociálních službách. Tato úprava je postavena na třech pilířích, které se

vzájemně propojují a to Policií ČR, intervenčních center a soudů, které rozhodují ve věcech civilních. V České republice je trestní postih pachatelů domácího násilí možný na základě právního systému. Jehož základem je Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod, které stanoví základní práva, svobody a stanoví zásady, na kterých je právní řád postaven. Stát má povinnost chránit základní práva a svobody svých občanů. (2)

Dne 1. června 2004 došlo v Česku k zavedení novely trestního zákona č. 91/2004 Sb. trestající týrání osoby, která s pachatelem žije ve společném obydlí. Došlo ke speciální ochraně osob v pachatelově péči nebo výchově. Násilí na nich postihoval trestní zákon tradičně. § 215 (týrání svěřené osoby) se nachází v původním znění trestního zákona, platné od roku 1961. Jenže oběti domácího násilí, které nebyly v pachatelově péči, nebo výchově se tento paragraf netýkal. Za týrání v § 215a trestního zákona je třeba splnit náležitých podmínek, které zákon určuje. V tom, že pachatel brání oběti se svobodně pohybovat po bytě, opakovaně jí v noci budí, třese s ní, rozsvěcuje a stahuje z ní příkrývku. (5, 20)

Zákon č. 40/2009 Sb. trestního zákoníku vymezuje nejčastěji činy spáchané proti rodině a dětem, které mohou být páchané v rámci domácího násilí. Jde nejčastěji o zanedbávání povinné výživy (§196), týrání svěřené osoby (§198), ohrožování výchovy dítěte (§201), těžké ublížení na zdraví (§ 145), ublížení na zdraví (§146), týrání osob žijících ve společném obydlí (§199), omezování právní svobody (§171), pohlavní zneužívání (§187), znásilnění (§85), neoprávnění zásah do práva domu, bytu a nebytových prostor (§208). (31)

Dalším zákonem podle, kterého mohou být pachatelé stíháni je zákon č. 283/2008 Sb., o policii České republiky, umožňuje policistům zajistit podezřelou osobu na dobu 24 hodin, od okamžiku omezení osobní svobody (§ 14) a dále je - li obava, že je ohrožen život osoby má Policie ČR oprávnění k otevření bytu, ve kterém se násilí odehrává, protože může být ohrožováno zdraví nebo život oběti (§ 21). O otevření bytu provede policista úřední záznam.(32)

Avšak ne vždy je domácí násilí považováno za tolik závažné, aby mohlo být trestně stíháno. Bývá často posuzováno jako tzv. přešupek proti občanskému soužití (§49) zákona č. 200/ 1990Sb., o přešupcích a také přešupky proti veřejnému pořádku (§47). Často dochází k chybě ze strany oběti, kdy při udání pachatele na policii České republiky, udává pouze poslední útok. A už nedodají, že k násilí, výhružkám a napadání dochází delší dobu. Proto je velice důležité, aby to bylo zdůrazněno. Pokud je čin kvalifikován policií jako přešupek, má poškozený tři měsíce k tomu, aby podal návrh na jeho projednání u přešupkové komise. V případech domácího násilí jde totiž o tzv. návrhové přešupky, které bez návrhu poškozeného projednat nelze. (24)

Od roku 2007 je platný zákon 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Jedná se zejména o Zákon o Policii České republiky, který byl doplněn o velice důležitý právní institut tzv. „vykázání“ (§21)., Kdy tento paragraf umožňuje policistům dočasné vykázání pachatele domácího násilí ze společně obývaného bytu či domu, který společně obývá s obětí. Policie může pachatele ze společného obydlí vykázat nebo mu uložit zákaz vstupu na 10 dní. Během 10 dnů by se oběť měla obrátit na některou z poraden, které se specializují na pomoc obětem domácího násilí a zjistit, jaké kroky můžete učinit pro zajištění svého bezpečí a řešení své nepříznivé situace. To zaručuje zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který ukládá intervenčnímu centru nabídnout osobám ohroženým násilným chováním pomoc na základě doručení rozhodnutí o vykázání násilné osoby ze společného obydlí. Tato pomoc spočívá v poskytnutí sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práva, oprávněných zájmů ohrožené osoby a při obstarávání osobních záležitostí. (25)

Dalším velice důležitým zákonem v oblasti domácího násilí je zákon o rodině č. 94/1963, který upravuje podmínky rodinného práva. Upravuje uzavírání manželství, práva a povinnosti manželů. Stanovuje rodičovské povinnosti a také povinnost dětí vůči rodičům. Tento zákon chrání dítě v případě bráni – li rodiči v jeho rodičovské zodpovědnosti nějaká překážka, může soud pozastavit jeho odpovědnost, nevykonává - li rodič povinnosti vyplývající z jeho rodičovské zodpovědnosti, soud jeho rodičovskou odpovědnost omezí, zneužívá - li rodič svou rodičovskou zodpovědnost nebo jí vážně

zanedbává, soud je rodičovské zodpovědnosti zbaví.(§44) Vyživovací povinnosti rodiče vůči dítěti rozhodnutím soudu nezanikají. Zákon č. 359/1999., o sociálně právní ochraně dětí. Kdy samo dítě může požádat o pomoc sociálně- právní orgány, státní orgány, a to bez vědomí rodičů nebo jiných osob, kterým bylo svěřeno do péče. Dítě je schopno formulovat své požadavky a vlastní názory, dle věku a psychického vývoje. (33, 34)

Důležitým zákonem, který pomáhá obětem domácího násilí je zákon č. 209/1997, o poskytování peněžité pomoci obětem trestné činnosti, opravňuje Ministerstvo spravedlnosti do jednoho roku ode dne, kdy se oběť dověděla o škodě, kterou jí způsobil trestný čin, poskytnutí peněžité pomoci na základě žádosti oběti jménem státu (§ 9). Do právní pomoci obětem trestných činů patří i zákon č. 99/1963., občanský soudní řád, který opravňuje oběť, aby byla osvobozena od soudních poplatků a záloh, buď zcela, nebo zčásti, v případech, kdy nemá dostatek finančních prostředků a nachází se ve špatné sociální situaci a za podmínky, že nejde o svévolné a bezúspěšné uplatňování práva (§138). Oběť může za těchto podmínek požádat o stanovení právního zástupce, a to i v případě, je-li nutné z důvodu ochrany jejích zájmů (§30). V občanském soudním řádu je důležitá možnost poskytnout nezletilých osobám účinnou ochranu, jestliže se dítě ocitlo bez jakékoliv péče, nebo je jeho vývoj a život nepříznivě narušen a bezprostředně ohrožen. Návrh na předběžné opatření podává úřad obce.(§76a). (35, 36)

2. CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

2.1 Cílem výzkum

Cílem mojí bakalářské práce bylo zjistit, jak jsou oslovení respondenti v Českých Budějovicích informováni o podobě domácího násilí, co si myslí o pachatelích a obětech domácího násilí, a jak jsou obeznámeni s prevencí proti domácímu násilí a dozvědět se, jak oslovení respondenti reagují na případy domácího násilí. Jedním z významných cílů bylo zjistit názory širší veřejnosti, co si myslí, že je příčinou a jaké jsou dopady na Bio- psycho- sociální stránku oběti domácího násilí. Důležitým poznáním bylo zjištění, jak by se sami oslovení respondenti zachovali, kdyby se stali obětí nebo svědkem domácího násilí.

2.2 Hypotézy

H I. Ženy (respondentky) se s problémem domácího násilí setkávají častěji než muži a mají o něm více informací.

H-2 - Předpokládám, že více, jak 50% oslovených osob neví, kam by se obrátili o pomoc při výskytu domácího násilí (policie ČR, linky důvěry, intervenční centra).

H-3 - Obyvatelé v Českých Budějovicích jsou nedostatečně informováni o problematice domácího násilí.

H4 - Předpokládám, že více jak 40 % oslovených respondentů by se nesvěřilo se svým problémem (přátelům, známým, rodině).

3. METODIKA

3.1 Použité metody a techniky sběru dat

Výzkumné šetření bylo prováděno výzkumem kvantitativním. Sběrem dat byl anonymní dotazník, který byl předáván náhodným respondentům v určité věkové kategorii. Dotazník byl sestaven na základě informací z odborné literatury a obsahoval nejčastěji základní informace, které by lidé měli vědět o domácím násilí a ochraně před ním.

Dotazník (viz. příloha č. 6) tvořilo celkem 30 otázek a každá z otázek měla možnosti nadepsané pod příslušným písmenem. Respondent zakroužkoval nejvíce jemu přijatelnou odpověď. U složitějších otázek si mohl vybrat více odpovědí.

Dotazník se skládá ze statistických otázek, které tvořilo pohlaví, věk a nejvyšší dosažené vzdělání oslovených respondentů. Druhou částí dotazníku byly vlastní otázky, které tvořily několik okruhů. První z okruhů byla osobní zkušenost s domácím násilím. Dalším z okruhů byla informovanost respondentů o znalosti možností, kam se obrátit o odbornou pomoc v případě ohrožení domácím násilím. Dále jak si respondenti představují typického pachatele a jaká forma násilí je nejčastější? Další skupina otázek se týkala opatření ochrany, která jsou respondentům nejbližší, a jak je závažný tento sociálně patologický jev v naší společnosti.

Výzkumné šetření pro účel bakalářské práce probíhalo v období od prosince 2010 do února 2011 v Českých Budějovicích. Každá kategorie obsahovala 20 dotazníků.

3. 2 Výzkumný vzorek

Soubor dotazníkového šetření tvořilo 87 respondentů z Českých Budějovic. Respondenti byli rozděleni do pěti věkových skupin. První kategorii tvořili osoby v rozmezí 15-18 let, druhá skupina byla pak složena z respondentů ve věku 19-35 let, třetí kategorií byli respondenti ve věku 36-50 let, ve čtvrté skupině osoby ve věku 51-65 let, a poslední skupinu pak senioři nad 65 let. Dotazníky byly doručované v tištěné formě s příloženým dopisem respondentům. Cílové skupiny byly tvořeny náhodně zvolenými respondenty vybíranými ze široké veřejnosti v Českých Budějovicích. Dotazníky byly předány důvěryhodné osobě, která měla na starosti jednu z cílových skupin. Dotazovány byly osoby ve firmách, školách i ženy na rodičovské dovolené. Dotazníky byly podány do firem a škol, kde příslušné osoby jsou zaměstnané nebo studují. Vyplněné dotazníky byly kontaktní osobou vráceny. Každý z vyplněných dotazníků byl vyhodnocen a zpracován. Jak v rámci věkových kategorií, vzdělání, pohlaví, ale také podle toho, jak oslovení respondenti odpovídali.

4. VÝSLEDKY

4.1 Výsledky dotazníkového šetření

Po vyřazení neúplných dotazníků pracuji se 87 vyplněnými dotazníky. Dotazníkové šetření bylo aplikováno na respondenty muže a ženy pěti věkových skupin ve městě Českých Budějovicích.

1.3.2. Popis vzorku respondentů

Tabulka č. 1 Počty respondentů ve věkových kategoriích

pohlaví	15-18 let	19-35let	36-50 let	51-65let	Nad 65let	celkem
žena	8	11	10	16	7	52
muž	7	9	10	4	5	35
celkem	15	20	20	20	12	87

Zdroj: vlastní výzkum

V rámci dotazníkového výzkumu vyplnilo dotazníky 60 % žen a 40 % mužů ve věku od 15 let až ve věku nad 65 let. Procentuální zastoupení žen a mužů v jednotlivých věkových kategoriích je uvedeno v tabulce /viz tabulka č. 2.

Tabulka č. 2 Procentuální složení vzorku respondentů

pohlaví	15-18 let	19-35 let	36-50 let	51-65 let	Nad 65let
žena	15,00%	21,00%	19,00%	32,00%	13,00%
muž	21,00%	26,00%	28,00%	11,00%	14,00%
Celkem	17,00%	23,00%	23,00%	23,00%	14,00%
muži a ženy	(z celku 87)				

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka č. 3 Vzdělání respondentů uvedeno v procentech:

pohlaví	základní	střední	Střední s maturitou	VOŠ	VŠ
žena	25,00%	25,00%	27,00%	10,00 %	13,00%
muž	11,00%	34,00%	34,00%	7,00%	14,00%
Celkem muži a ženy	19,00% (z celku)	29,00%	30,00%	8,00%	14,00%

Zdroj: vlastní výzkum

Rozbor 1. části dotazníku

Otázka č. 1: Setkal/a jste se někdy s domácím násilím (osobně či někdo zažil domácí násilí)?

Ano odpovědělo 26 respondentů, **ne** 61 respondentů, **nevím** 0 respondentů.

Ze všech dotazovaných mužů odpovídalo na otázku č. 1 ano 7 respondentů (20%) a zbylých 28 (80%) mužských respondentů odpovídalo ne.

Ženy, které byly dotazovány v počtu 19 respondentek (37%) odpovídaly ano na otázku č. 2 a 33 (63%) respondentek ne.

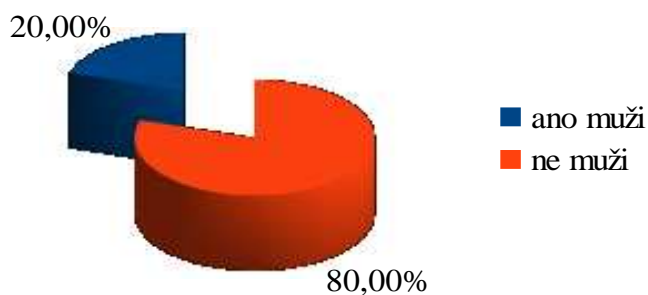
Největší podíl kladných odpovědí představovala věková kategorie 51-65 let..

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 1

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 2

zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 2 : Kdyby jste byl/a obětí domácího násilí svěřila byste se své kamarádce/ovi?

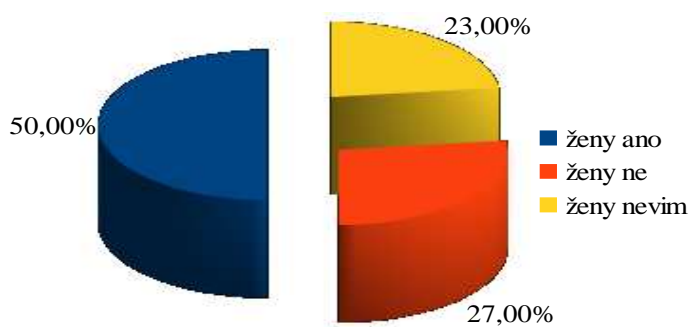
Ano odpovědělo 41 respondentů, **ne** 25 respondentů, **nevím** 21 respondentů

Dotazování muži odpovídali takto: 43% ano 31% ne, „neví“ 26%

Z celkového počtu žen odpovídaly respondentky takto: ano 50%, 27% ne, 23% „neví“, zda by se svěřily kamarádce/ovi.

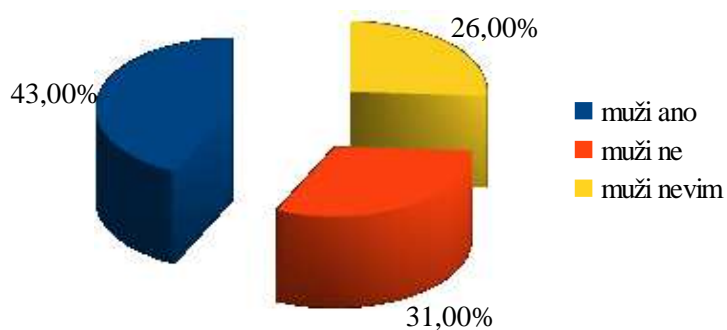
Největší podíl kladných odpovědí se vyskytoval u věkové kategorie 19-35 let. Kategorie nad 65 let měla největší obsazení v tom, že by se kamarádovi/dce nesvěřila se svým problémem.

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 3

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 4

zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 3 : Kdyby, jste se stala obětí domácího násilí svěřil(a) byste se rodičům?

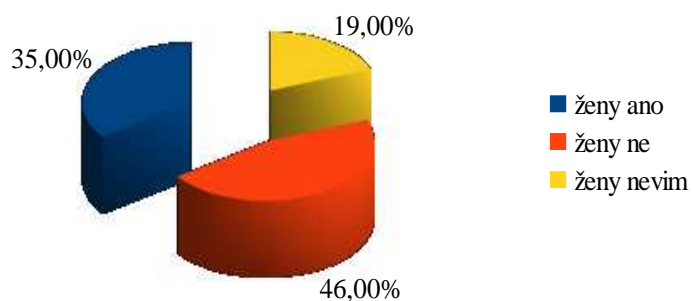
Ano odpovědělo 28 respondentů, **ne** 43 respondentů, **neví** 16 respondentů

Dotazování muži odpovídali v počtu: ano 31%, ne 46%, „neví“ 23%

Ženy se vyjádřily následovně: ano 35%, ne 46%, 19% „neví“

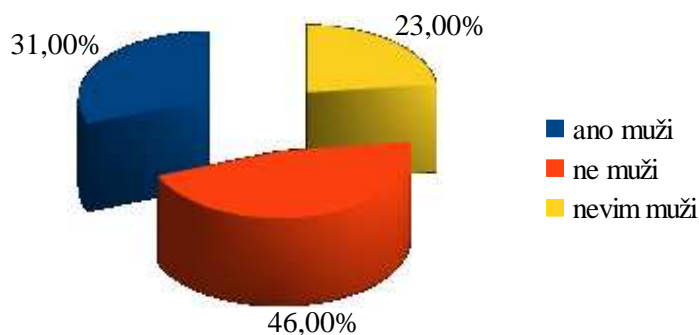
Největší počet kladných odpovědí v počtu 11 respondentů (13%) měla kategorie od 15-18let.

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 5

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 6

zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 4 : Myslíte, že agresivitu v člověku vyvolává žárlivost?

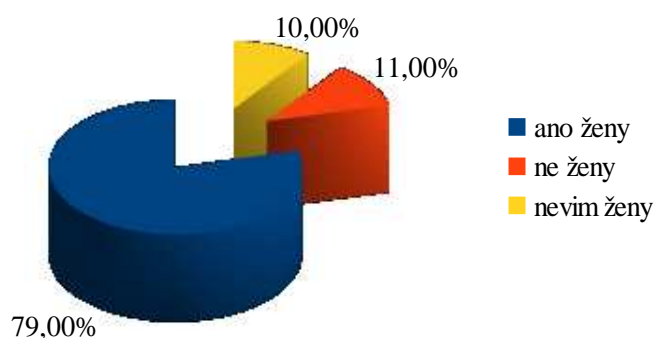
Ano odpovědělo 69 respondentů, **ne** 7 respondentů, **nevím** 11 respondentů

Ze všech dotazovaných mužů odpovídalo 80% ano, 3% ne, 17 % „neví“,

Ženy odpovídaly v celkovém počtu 79 %ano, 11% ne, 10 % „neví“, zda v člověku agresivitu vyvolává žárlivost.

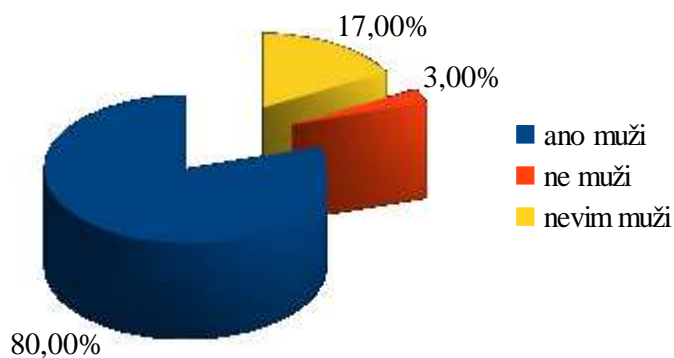
Největší počet kladných odpovědí měla kategorii 19-35 let v počtu 16 (18%) respondentů ze všech dotazovaných.

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 7

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 8

zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 5 Znáte nějaké intervenční centra? (centra, kam se lidé mohou obrátit, pokud jsou oběťmi domácího násilí).

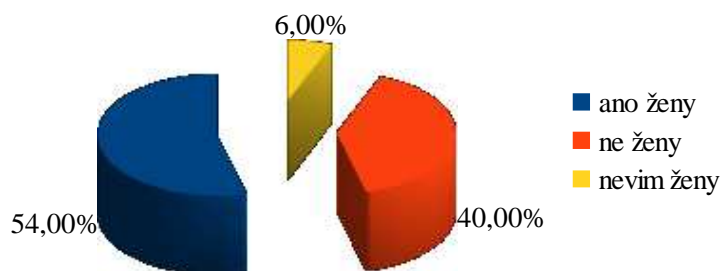
Ano odpovědělo 39 respondentů, **ne** odpovědělo 45 respondentů, **nevím** odpověděli 3 respondenti

Muži odpovídali v počtu 31% ano, 69% ne,

Ženy odpovídaly 54%ano, 40% ne, 6% „neví“.

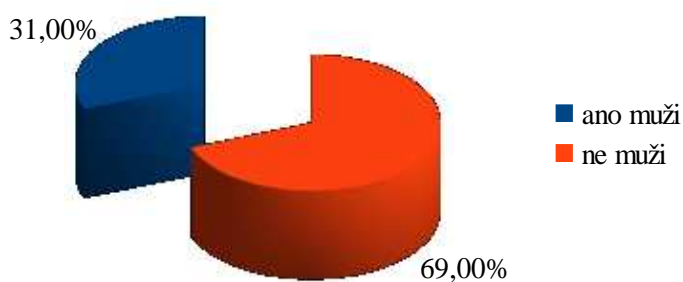
Nejvíce kladných odpovědí bylo ve věkové kategorii 19- 35 let v celkovém počtu 12 respondentů. Naopak 45 respondentů z celkového počtu 87 dotázaných žádné intervenční centra neznají.

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 9

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 10

zdroj: vlastní výzkum

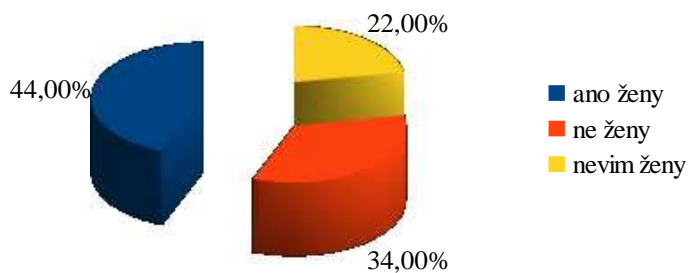
Otázka č. 6 Myslíte si, že jde nějakým způsobem zabránit domácímu násilí?

Ano odpovědělo 47 respondentů, **ne** odpovědělo 25 respondentů, **nevím** odpovědělo na položenou otázku 15 respondentů.

Muži odpovídali na danou otázku v 68% ano, 20% ne, 12% „neví“

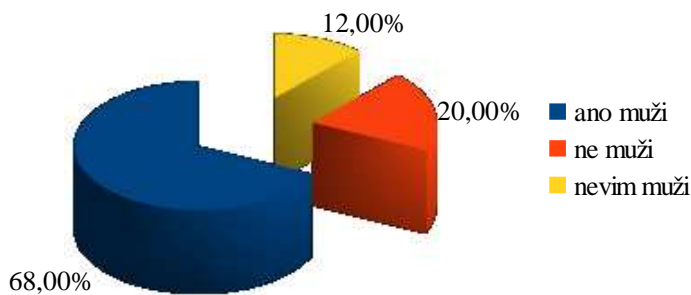
Ženy odpovídaly v 44% ano, 34% ne, 22% „neví“, zda jde zabránit domácímu násilí.

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 11

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 12

zdroj: vlastní výzkum

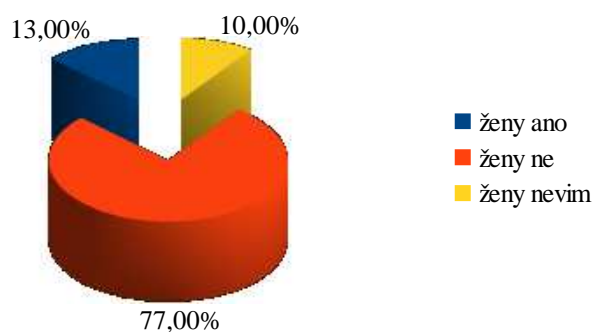
Otázka č. 7 Myslíte si, že je jednoduché usvědčit pachatele z domácího násilí?

Ano odpovědělo 15 respondentů, **ne** odpovědělo 64 respondentů, **nevím** odpovědělo 8 respondentů

Muži odpovídali v celkovém počtu 23 % ano, 69% ne, 8% „neví“

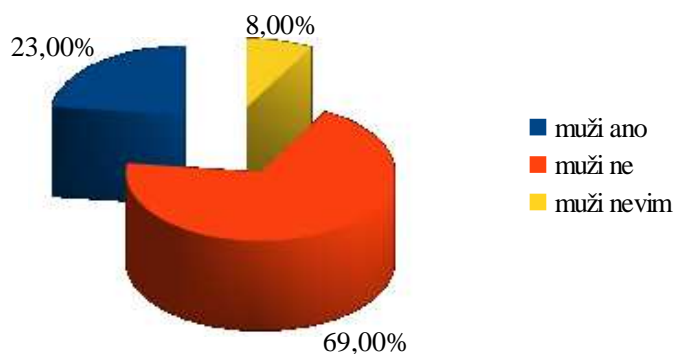
Ženy odpovídaly podobně 13% ano, 77% ne, 10% „neví“, zda je jednoduché usvědčit pachatele z domácího násilí.

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 13

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 14

zdroj: vlastní výzkum

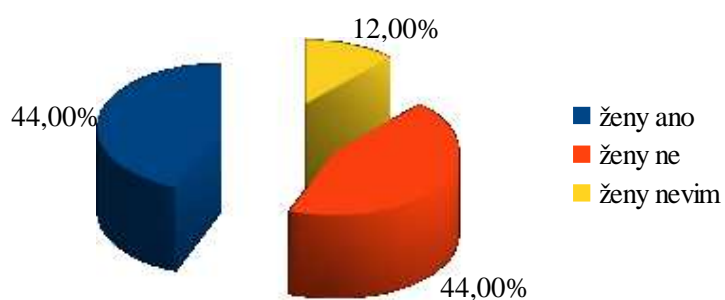
Otázka č. 8 Myslíte si, že podmínkou pro domácí násilí je to, že pachatel v minulosti zažil na sobě nebo byl svědkem domácího násilí?

Ano odpovědělo 32 respondentů, **ne** 43 respondentů, **nevím** 12 respondentů

Muži odpovídali v celkovém počtu na položenou otázku v 26% ano, 57% ne, 17% „neví“

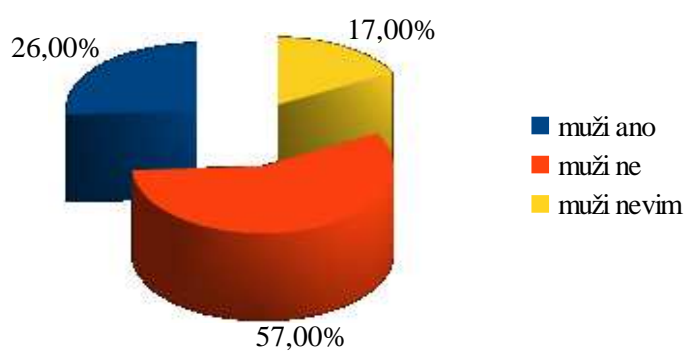
Ženy odpovídaly 44% ano, 44% ne, 12% „neví“

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 15

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 16

zdroj: vlastní výzkum

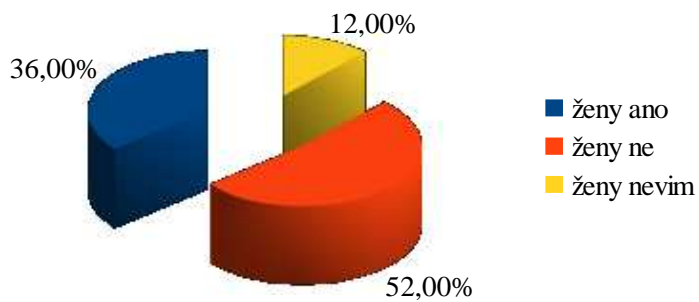
Otázka č. 9 Setkal/a jste se někdy s obětí domácího násilí?

Ano odpovědělo 30 respondentů, **ne** 46 respondentů, **nevím** 11 respondentů,

Muži odpověděli v celkovém počtu 31% ano, 54% ne, 14% „neví“

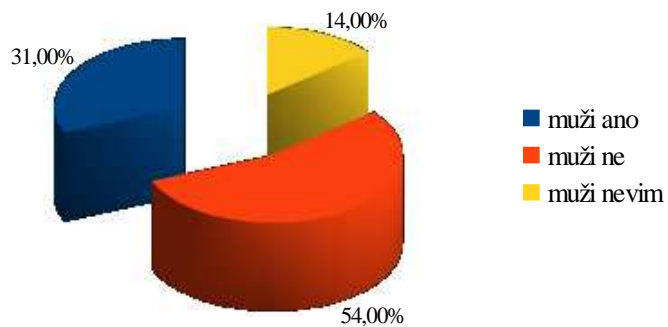
Ženy odpovídaly 36% ano, 52% ne, 12% „neví“

Odpovědi znázorněné v grafu č. 17

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č.18

zdroj: vlastní výzkum

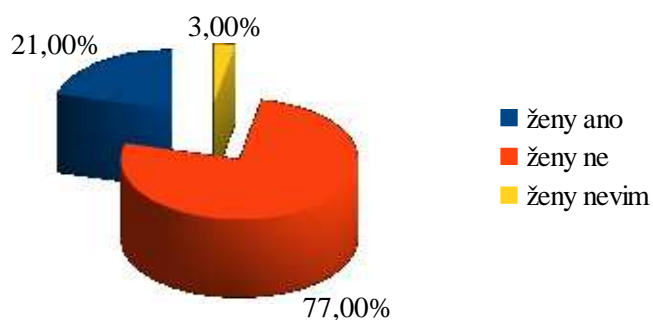
Otázka č. 10 Byl/a jste někdy na nějaké přednášce, která se týkala domácího násilí?

Ano odpovědělo 14 respondentů, **ne** odpovědělo 71 respondentů, **nevím** 2 respondenti

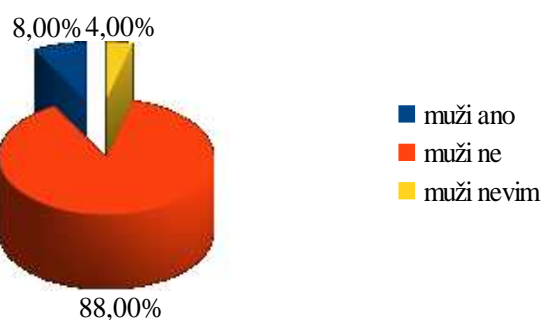
Muži odpověděli na danou otázku v 8% ano, 88 % ne, 4% „neví“

Ženy odpovídaly 21% ano, 77 % ne, 3% „neví“

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 19

zdroj: vlastní výzkum 1 č. 20

zdroj: vlastní výzkum

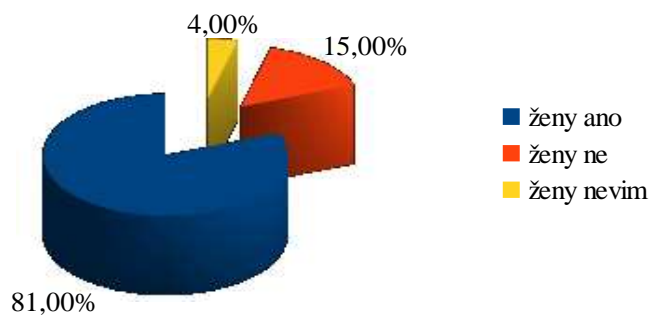
Otázka č. 11 Věděli byste, kam se máte obrátit, kdybyste se stali obětí domácího násilí?

Ano opovědělo 64 respondentů, **ne** 21 respondentů, **nevím** 2 respondenti

Muži odpovídali na danou otázku následovně 63 % ano, 31 % ne, 6% „neví“

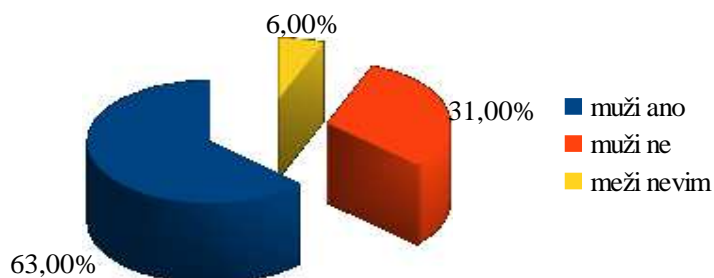
Ženy odpověděly v 81 % ano, 15 % ne, 4 % „neví“

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 21

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 22

zdroj: vlastní výzkum

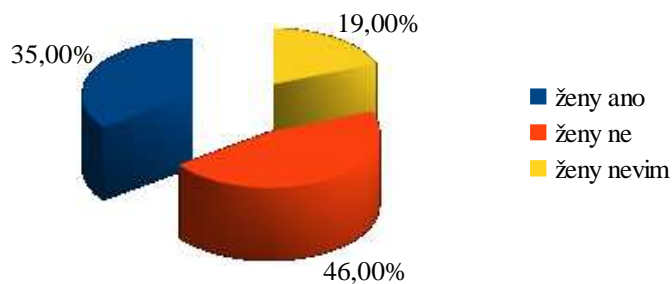
Otázka č. 12 Myslíte si, že existuje typický profil pachatele domácího násilí?

Ano odpovědělo 25 respondentů, **ne** 44 respondentů, **nevím** 18 respondentů

Oslovení respondenti z mužské části odpovídali na otázku v 20 % ano, 57 % ne, 23% „neví“

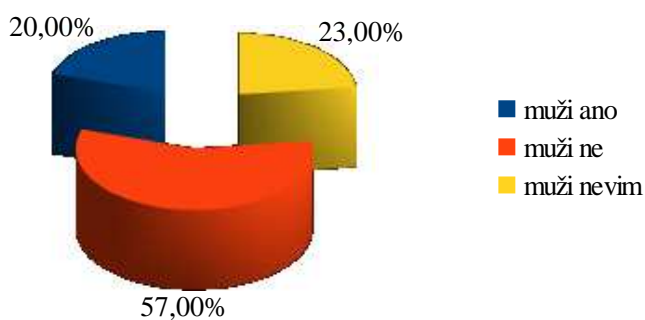
Ženy odpovídaly 35% ano, 46% ne, 19% „neví“

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 23

zdroj: vlastní výzkum

Odovědi mužů znázorněné v graf č. 24

zdroj: vlastní výzkum

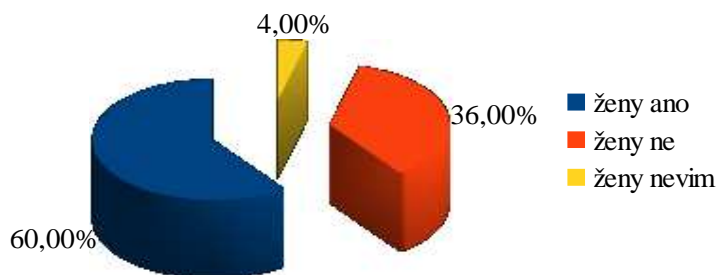
Otázka č. 13 Myslíte, že násilník může být zároveň vzorný otec/matka?

Ano odpovědělo 53 respondentů, **ne** odpovědělo 28 respondentů, **nevím** 2

Muži odpovídali na položenou otázku v 63 % ano, 31% ne, 6% „nevím“

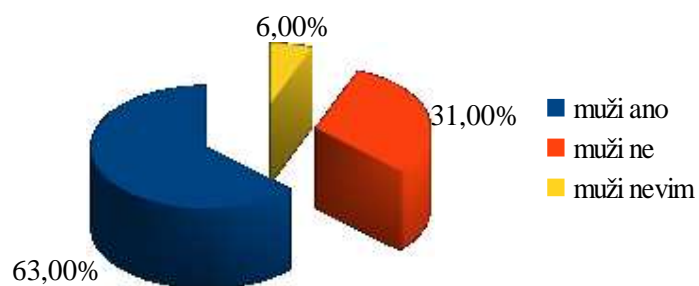
Ženy odpovídaly podobně v 60 % ano, 36% ne, 4% „nevím“

Odovědi žen znázorněné v grafu č. 25

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 26

zdroj: vlastní výzkum

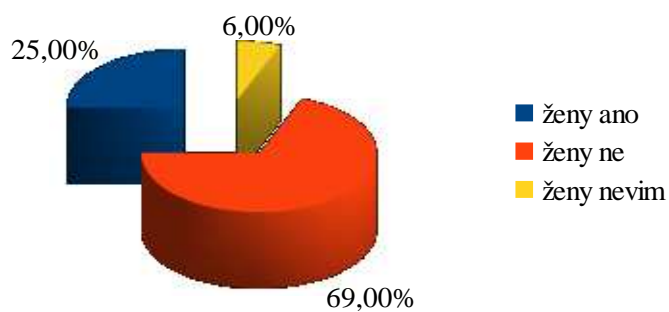
Otázka č. 14 Myslíte, že mezi násilníky v domácím prostředí patří výhradně muži?

Ano odpovědělo 19 respondentů, **ne** 61 respondentů, **nevím** 7 respondentů

Muži v celkovém počtu odpovídali v 17 % ano, 71% ne, 12% „neví“

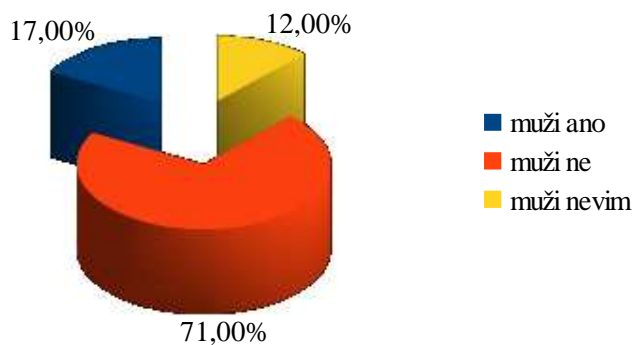
Ženy ve větším počtu odpovídaly 25 % ano, 69% ne, 6% „neví“

Odpovědi znázorněné v grafu č. 27

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 28

zdroj: vlastní výzkum

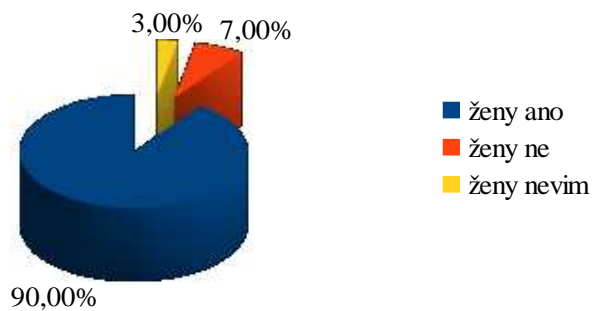
Otázka č. 15 Zaznamenali jste v televizi, v tisku a na internetu informace, které se nějakým způsobem týkají problematiky domácího násilí?

Ano odpovídalo 79 dotázaných, **ne** 7 a **nevím** 1 z dotázaných respondentů

Muži odpověděli v 91 % ano, 9 % nezaznamenalo žádné informace týkajícího se domácího násilí.

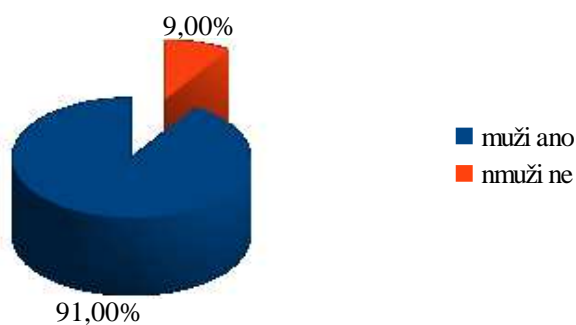
Ženy odpovídaly ve více procentech 90 % ano, 7% ne, 3% „neví“

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 29

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 30

zdroj: vlastní výzkum

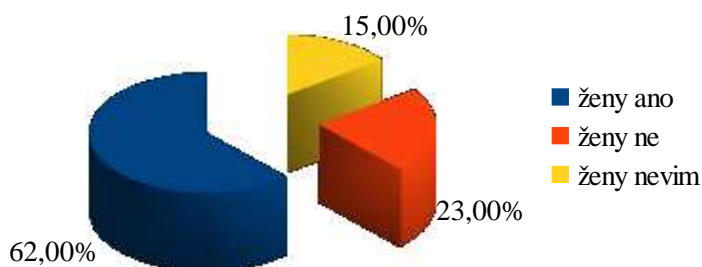
Otázka č. 16 Domníváte se, že dobrým opatřením je možnost vykázaní násilníka z obydlí?

Ano odpovídalo 56 respondentů, **ne** 16 respondentů, **nevím** 15 respondentů z celkového počtu dotazovaných

Muži zodpověděli otázku v 69% ano, 11% ne, 20% „neví“

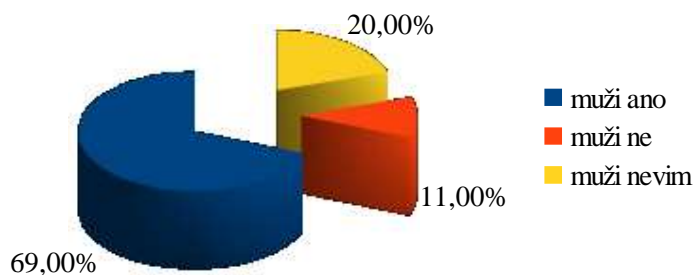
Ženy odpovídaly v 62 % ano, 23 % ne, 15 % „neví“

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 31

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 32

zdroj: vlastní výzkum

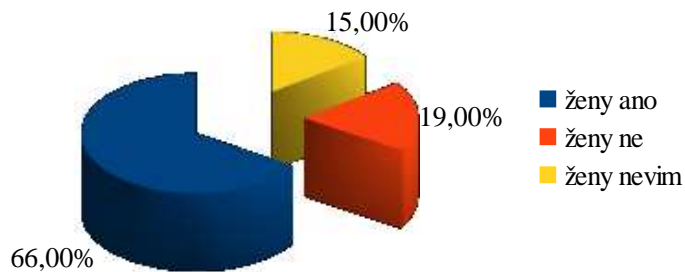
Otázka č. 17 Domníváte se, že agresivní chování pachatele domácího násilí zásadně ovlivňuje jeho předchozí výchova a chování rodičů k němu v dětství?

Ano odpovídalo 58 dotazovaných, **ne** 15 a **nevím** 14 dotazovaných respondentů

Muži odpovídali v 69 % ano, 14 % ne, 17% „neví“

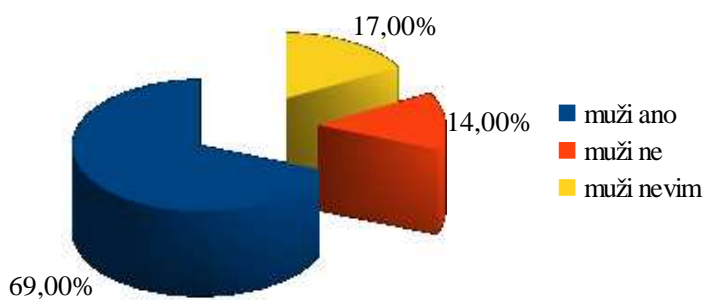
Ženy v hojném počtu odpovídaly 66% ano, 19% ne, 15% „neví“

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 33

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 34

zdroj: vlastní výzkum

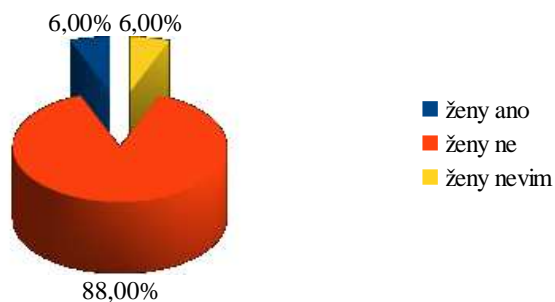
Otázka č. 18 Domníváte se, že osoba, která se v soukro projevuje jako násilnická a týrající, se stejně tak projevuje i na veřejnosti?

no odpovědělo 6 respondentů, **ne** 72 respondentů, **nevím** 9

Muži na danou otázku odpovídali v 9 % ano, 74 % ne, 17 „neví“

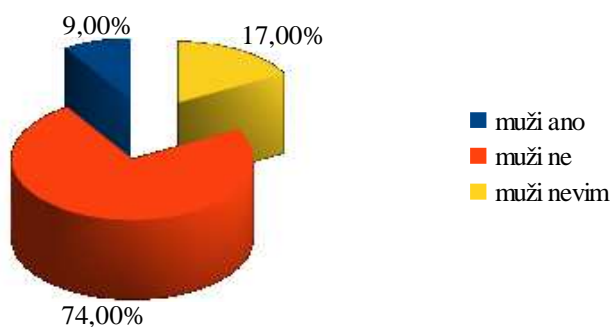
Ženy odpovídaly podobně v 6% ano, 88 % ne, 6% „neví“

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 35

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 36

zdroj: vlastní výzkum

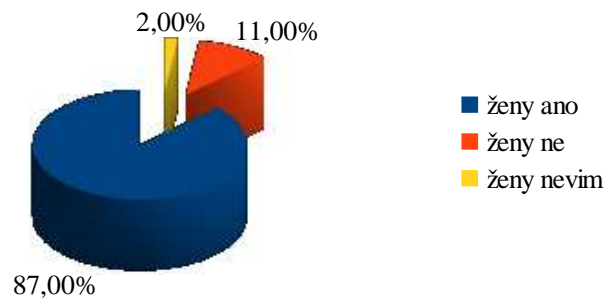
Otázka č. 19 Domníváte se, že domácí násilí je závažný problém v naší společnosti?

Ano odpovídalo 69 respondentů, **ne** 14 respondentů, **nevím** 4 respondenti

Muži na otázku odpovídali v 69 % ano, 23% ne, 8% „neví“

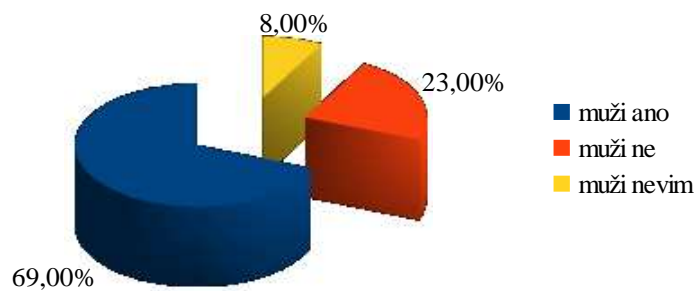
Ženy odpovídaly na položenou otázku 87 % ano, 11% ne, 2% „neví“

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 37

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 38

zdroj: vlastní výzkum

Rozbor druhé části dotazníku

Otázka č. 20 Myslíte si, že pro muže agresora je nejvíce typické násilí?

V tabulce č. 1 je znázorněno, jak jsou oslovení respondenti informováni o tom, jaké typy násilí se můžou vyskytovat u domácího násilí. V 50% si ženská část z oslovených respondentů myslí, že jsou možné všechny typy násilí a muži v 51% si myslí to samé.

Zpracované hodnocení viz. tabulka č. 1

Tabulka č. 1

Typy násilí:	ženy	muži	Celkem (z87 respon.)
Fyzické násilí	29,00%	28,00%	29,00%
Psychické násilí	11,00%	9,00%	10,00%
Sociální násilí	4,00%	3,00%	3,00%
Sexuální násilí	6,00%	9,00%	7,00%
Kombinace uvedených typů násilí	50,00%	51,00%	51,00%

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 20 Jak byste reagoval/a, kdyby se Vám kamarád/ka svěřil/a, že je obětí domácího násilí?

Zpracované výsledky z otázky č. 20 v tabulce č. 2, která znázorňuje, jak by se oslovení respondenti zachovali, kdyby jim jejich kamarád/ka svěřil/a ,že je obětí domácího násilí. 44% všech dotázaných respondentů by kamaráda/ku snažil/a přemluvit ať od násilnického partnera odejde.

Tabulka č. 2

Reakce na násilí:	ženy	muži	Celkem (87)
Snažil/a bych se jí/ho přemluvit ať od partnera odejde	48,00%	37,00%	44,00%
Dal/a bych kontakt na intervenční centra	42,00%	26,00%	37,00%
Nepletl/a bych se do toho	8,00%	26,00%	14,00%
Podal/a bych na agresora trestní oznámení	2,00%	11,00%	5,00%

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 21 Myslíte si, že oběti domácího násilí dávají nejvíce vinu za násilí?

Zpracované výsledky v tabulce č. 3, která znázorňuje, co si myslí respondenti o tom, komu dává oběť největší vinu za násilí, které se na ní odehrává. 53% oslovených respondentů z celkového počtu si myslí, že jediné sobě dává oběť vinu za násilí, které na ní agresor vykonává.

Tabulka č. 3

	ženy	muži	Celkem (87)
sobě	60,00%	43,00%	53,00%
pachatelovi	25,00%	43,00%	32,00%
Rodičům	2,00%	2,00%	2,00%
společnosti	13,00%	12,00%	13,00%

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 23 Kde jste slyšeli o organizacích, které pomáhají obětem domácího násilí?

Tabulka č. 4 znázorňuje, jak jsou oslovení respondenti informováni o organizacích, které pomáhají obětem domácího násilí, zda vůbec o nějaké organizaci někdy slyšeli. 53% z dotázaných zaznamenalo zprávy o organizacích z televize.

Tabulka č. 4

	ženy	muži	Celkem (87)
Od známých	7,00%		5,00%
Z internetu	21,00%	29,00%	24,00%
Ze školy	12,00%	8,00%	10,00%
Z Tv	54,00%	51,00%	53,00%
Neslyšel/a jsem o nich	6,00%	12,00%	8,00%

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 24 Jaké se podle Vás vyskytují formy domácího násilí?

Výsledky v tabulce č. 5 znázorňují, jaké mají respondenti informace o tom, jaké se vyskytují formy domácího násilí.

Tabulka č. 5

Formy domácího násilí:	ženy	muži	Celkem z 87 resp.
psychické	12,00%	6,00%	9,00%
sociální	2,00%	0,00%	1,00%
fyzické	15,00%	8,00%	13,00%
sexuální	4,00%	3,00%	3,00%
Všechny uvedené formy jsou možné	67,00%	83,00%	74,00%

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 25 Co si myslíte, že je hlavní příčinou domácího násilí?

V tabulce č. 6 jsou výsledky, které znázorňují to, co si respondenti myslí, že je hlavní příčinou, která vyvolává domácí násilí.

Tabulka č. 6

Příčina domácího násilí?	ženy	muži	Celkem z 87 resp.
Vzájemné nepochopení	19,00%	37,00%	26,00%
alkohol	38,00%	29,00%	34,00%
drogy	10,00%	3,00%	8,00%
Finanční záležitosti	6,00%	6,00%	6,00%
Sociální prostředí	27,00%	25,00%	26,00%

Zdroj: Vlastní výzkum

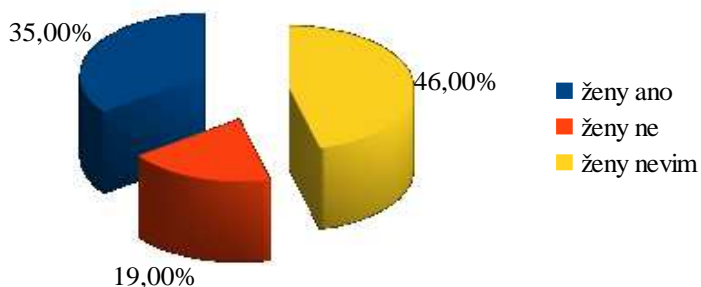
Otázka č. 26 Oznámil/a byste policii nebo jiné instituci zabývající se ochranou osob před násilím, že ve Vašem okolí dochází k projevům násilí?

Ano odpovídalo 36 dotázaných respondentů, **ne** 19 respondentů, **nevím** 32 respondentů

Muži odpovídali na položenou otázku v 51 % ano, 26% ne, 23 % neví

Ženy odpovídaly v 35 % ano, 19 % ne, 46 % neví

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 39

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 40

zdroj: vlastní výzkum

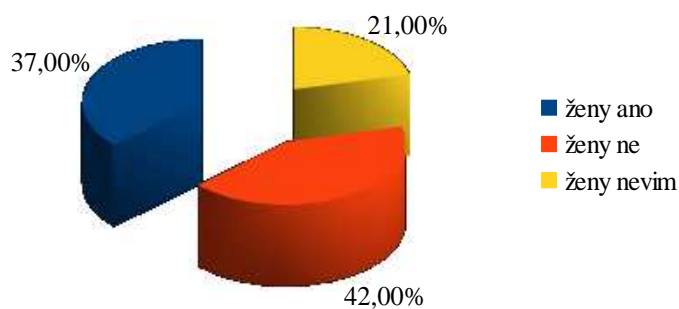
Otázka č. 27 Myslíte se, že máte dostatečné informace k tomu, jak by jste se zachovali, pokud byste se stali svědky domácího násilí nebo dokonce jeho obětí?

Ano odpovídalo na otázku 33 respondentů, **ne** 31 respondentů, **nevím** 23 dotázaných respondentů.

Muži odpovídali ve 40 % ano, 26% ne, 34 % „neví“

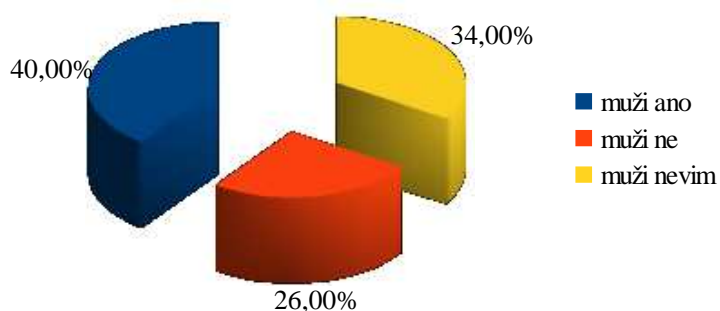
Ženy odpovídaly následovně 37% ano, 42% ne a ve 21 % „neví“

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 41

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 42

zdroj: vlastní výzkum

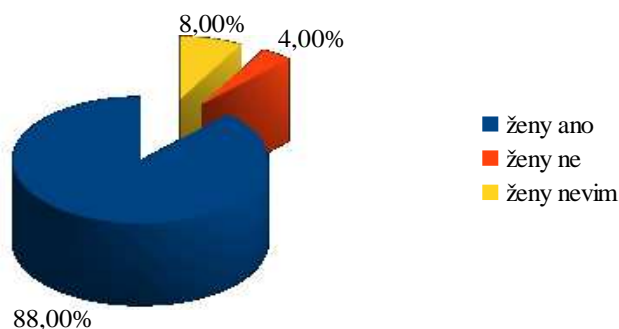
Otázka č. 28 Souhlasíte s názorem, že po využití institutu vykázání pachatele domácího násilí na 10 dní ze společného obydlí podle zákona č.135/2006 Sb., by se měli oběti věnovat pracovníci intervenčních center a poskytovat jim psychosociální, právní a jinou pomoc v její rámci by obětem nastínili možné způsoby řešení ohrožující situace?

Ano odpovídalo 75 respondentů, **ne** 6 respondentů, **nevím** 6 respondentů

Muži odpovídali na otázku v 83% ano, 11% ne, 6 % „neví“

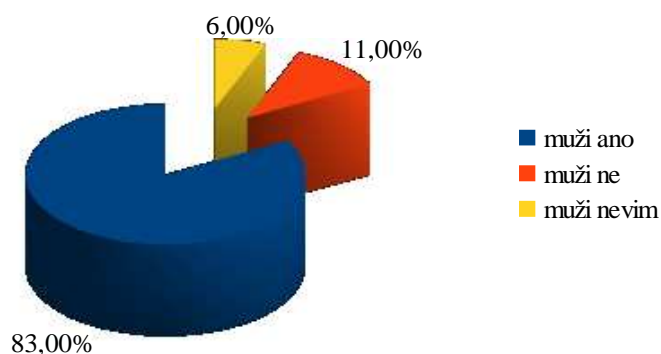
Ženy odpovídaly v 88 % ano, 4% ne, 8 „neví“

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 43

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 44

zdroj: vlastní výzkum

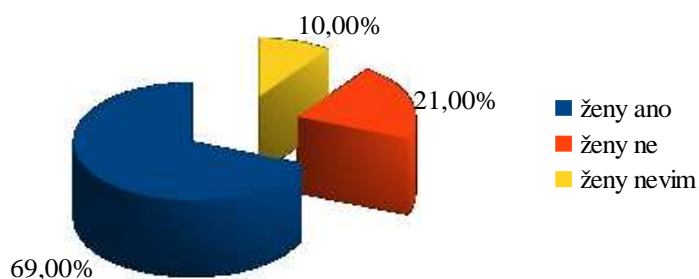
Otázka č. 29 Domníváte se, že hlavním cílem prevence domácího násilí je primárně stíhat a potrestat jeho pachatele?

Ano odpovědělo na položenou otázku 56 oslovených respondentů, **ne** 23 respondentů, **nevím** 8 respondentů

Muži odpovídali v 57 % ano, 34% ne, 9% „neví“

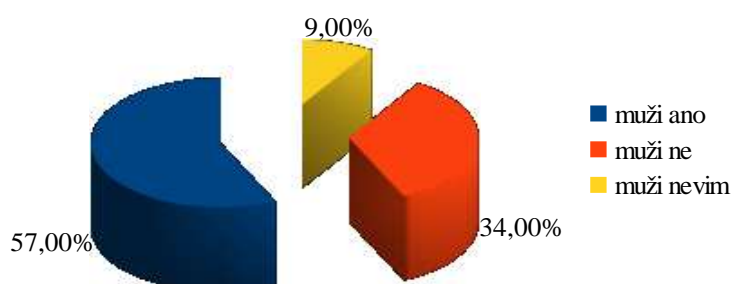
Ženy odpovídaly na položenou v otázku 69 % ano, 21% ne, 10% „neví“

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 45

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 46

zdroj: vlastní výzkum

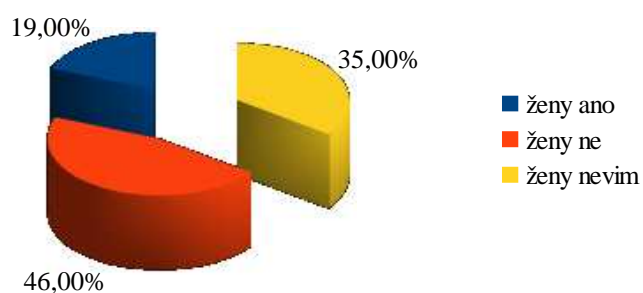
Otázka č. 30 Pokud byste dostal nabídku pracovat jako dobrovolník v intervenčním centru pro osoby ohrožené domácím násilím, přijal byste jí?

Ano odpovědělo na otázku 16 respondentů, **ne** 44 respondentů, **nevím** 27 respondentů

Muži odpovídali v 17 % ano, 57 % ne, 26 % „neví“

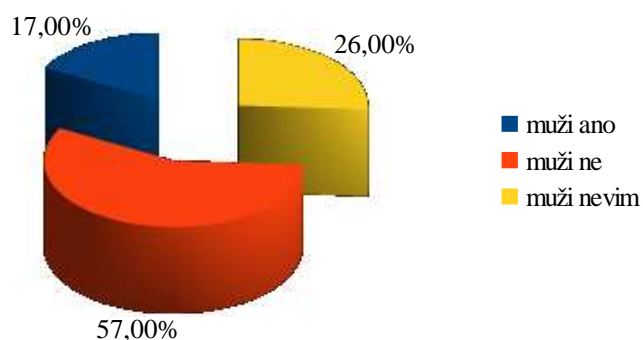
Ženy odpovídaly v 19 % ano, 46 % ne, „neví“ 35 % dotázaných žen

Odpovědi žen znázorněné v grafu č. 47

zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi mužů znázorněné v grafu č. 48

zdroj: vlastní výzkum

5. DISKUZE

Cílem praktické části mé bakalářské práce bylo zjistit, jak jsou oslovení respondenti informováni o problému domácího násilí (o četnosti jeho výskytu ve vybraném regionu, o formách a způsobech jeho páčání) u vybraného vzorku respondentů v Českých Budějovicích.

V teoretické části bakalářské práce jsem popsala definici, metody a formy domácího násilí. Způsoby jeho páchaní, kdo jsou pachatelé a kdo se stává obětí. Dále jsem se zabývala dopadem domácího násilí na oběť, jeho nebezpečnosti a o mnohých zdravotních, sociálních a psychických aspektech, které na oběť dopadají, a se kterými se musí vyrovnávat. Teoretická část bakalářské práce vychází z dostupných výzkumů, průzkumů a literatury, které jsou uvedené v seznamu použitých zdrojů. Má bakalářská práce by měla pomoci případnému čtenáři přiblížit, co je vlastně domácí násilí, a jak se proti němu bánit.

V praktické části mé bakalářské práce jsem pracovala s anonymně vyplněnými dotazníky, které vyplnilo 87 respondentů z celkového počtu 100 respondentů. (blíže popsáno v kapitole metodika). Před vlastním výzkumem byly stanoveny hypotézy, které by měli být potvrzeny nebo vyvráceny.

H I. - Ženy (respondentky) se s problémem domácího násilí setkávají častěji než muži a mají o něm více informací.

Hypotézu č. 1 jsem ověřovala otázkami č. 1, č. 9, č. 19, kde jsem se dotazovala respondentů „Setkal/a jste se někdy s domácím násilím?“ na tuto otázku odpovědělo ano 19 žen (37%) z celkového počtu žen (respondentek). Odpovědi mužů se oproti ženám výrazně lišili a to v tom, že pouze 7 mužů (20%) z celkového počtu mužů odpovědělo ano. Na otázku č. 9 „Setkal/a jste se někdy s obětí domácího násilí?“ odpovědělo ano 19 žen (37%) a muži v tomto případě měli méně kladných odpovědí nežli ženy. Z výzkumu je tady patrné, že muži v této otázce odpovědi kladně ve 31% což je pouhých 11 respondentů.

Ze všech věkových kategorií se nejvíce, osobně či s obětí domácího násilí setkali respondenti ve věkové skupině v rozmezí 51-65 let. Kategorii, která se nejméně setkala s domácím násilím, tvoří skupina respondentů ve věku 15-18 let. Z celkového počtu vyhodnocených dotazovaných respondentů ve věkové skupině 15 – 18 let (15 osob) se pouze 2 osoby setkali s domácím násilím osobně nebo s obětí domácího násilí. Což odpovídá 13% oslovených z této skupiny.

Informovanost mužů a žen jsem porovnávala otázkami č. 10, č. 14, č. 15, č. 19, č. 20. V dotazníkovém výzkumu byly respondentům pokládány tyto otázky „Byl/a jste někdy na nějaké přednášce, která se týkala domácího násilí?“, „Myslíte, že mezi násilníky v domácím prostředí patří výhradně muži?“, „Zaznamenali jste v televizi, v tisku a na internetu informace, které se nějakým způsobem týkají problematiky domácího násilí?“ „Domníváte se, že domácí násilí je závažný problém v naší společnosti?“. Na otázku zda se zúčastnil/a nějaké přednášky, která se týkala domácího násilí odpovědělo ano 11 žen (21%) a muži 3 (9%).

Zajímavým výsledkem je názor mužů a žen všech věkových kategorií, kdo je výhradně násilníkem v domácím násilí. Z odpovědí všech respondentů je patrné, že většina dotazovaných si myslí, že muži nejsou výhradně násilníky v domácím prostředí. Většina mužů až 71 % odpovědělo, že muži nejsou výhradně násilníky v domácím prostředí. Tento názor sdílí i většina žen až 69 %.

Na otázku zda mají respondenti informace o domácím násilí z medií odpovědělo 47 žen (90%) ano a 32 (91%) mužů. Celých 45 (97%) respondentek žen se domnívá, že domácí násilí je závažný problém v naší společnosti a 24 mužů (69%) si to myslí také.

Z výsledků je patrné, že jsou ženy o problematice domácího násilí více informovány a setkávají se s ním četněji než muži. Ženy v roli oběti a muži prostřednictvím osob a informací z okolí.

Hypotéza H1 byla potvrzena.

H-2 - Předpokládám, že více, jak 50% oslovených osob neví, kam by se obrátili o pomoc při výskytu domácího násilí (policie ČR, linky důvěry, intervenční centra).

Tuto hypotézu jsem ověřovala otázkami č. 5, č. 11, č. 23, kde jsem se dotazovala respondentů „Znáte nějaké intervenční centra?“, „Věděli byste, kam se máte obrátit, kdybyste se stali obětí domácího násilí?“, „Kde jste slyšeli o organizacích, které pomáhají obětem domácího násilí?“.

Na otázku zda respondenti znají nějaká intervenční centra odpovědělo 39 respondentů ano (45%). Naopak větší počet respondentů odpovědělo, že žádná intervenční centra neznají a to v počtu 45 osob (52%).

Z výsledků je zřejmé, že větší přehled o vzniklých nadacích a intervenčních centrech má mladší populace respondentů. U starší generací oslovených respondentů převládá v odpovědích neznalost o intervenčních centrech, které pomáhají obětem domácího násilí. O těchto zařízeních jsou více informované ženy než muži.

Na otázku č. 11, kde jsem se dotazovala respondentů zda by věděli, kam se mají obrátit o pomoc, kdyby se stali obětí domácího násilí odpovídalo 64 respondentů (74%) ano.

Otázka č. 23, která byla pro respondenty více pestrá a mohli si vybrat odpověď z 5 možností. Na otázku odpovědělo 87 osob. 16 % slyšelo o organizacích od svých známých, 17% z internetu, a největší zastoupení měli dostupné informace z Tv a to v 49% ze všech dotazovaných respondentů.

U otázky č. 28, kde jsem se dotazovala respondentů zda souhlasí s názorem využití institutu vykázání pachatele domácího násilí na 10 dní ze společného obydlí podle zákona č. 135/2006 Sb., by se měli obětem věnovat pracovníci intervenčního centra, tak celá řada s tímto názorem souhlasí a to v 86% a pouhých 7% nesouhlasí.

Otázkami č. 21 a č. 26 jsem zjišťovala, jak by se oslovení respondenti postavili k tomu, kdyby jejich kamarád/ka zažíval/a domácí násilí. Otázkou č. 21 jsem se dotazovala respondentů „Jak byste reagoval/a, kdyby se Vám kamarád/ka svěřil/a, že je obětí domácího násilí?“ 38 osob (44%) by se snažilo oběť přemluvit, ať od partnera odejde, 31 respondentů (36%) by dalo oběti kontakt na intervenční centrum, 13 osob (15%) by se do toho konfliktu vůbec nepletlo a pouhých 5 osob (6%) by podalo na agresora trestní oznámení.

Následující otázka č. 26, která zněla „Oznámil byste policii nebo jiné instituci zabývající se ochranou osob před násilím, že ve vašem okolí dochází k projevům domácího násilí?“, odpovídali respondenti v 41%, že by projevy domácího násilí ohlásili, 19 respondentů (22%) by tento konflikt přešlo. 37% osob by si s tímto případem nevědělo rady.

Hypotéza H2 nebyla potvrzena.

H-3 - Obyvatelé v Českých Budějovicích jsou nedostatečně informováni o problematice domácího násilí.

Tuto hypotézu jsem ověřovala otázkami č. 4, č. 7, č. 22, č. 24, č. 25, kde jsem dotazovala „Myslíte, že agresivitu v člověku vyvolává žárlivost?“, „Myslíte, že je jednoduché usvědčit pachatele z domácího násilí?“, „Myslíte si, že oběti domácího násilí dávají nejvíce vinu za násilí?“, „Jaké se podle Vás vyskytují formy domácího násilí?“, „Co si myslíte, že je hlavní příčinou domácího násilí?“.

Velká část respondentů pokládá za jeden z důležitých impulzů, který vyvolává v člověku agresivitu žárlivost. Tuto odpověď použilo ve svých dotaznících až 79% dotazovaných respondentů. O tom, že žárlivost je jedním z důležitých impulzů domácího násilí jsou přesvědčené hlavně ženy v 47%. 13% respondentů nevědí, jak na tuto otázku jednoznačně odpovědět nebo s ní souhlasí jen z části.

O tom, zda je jednoduché usvědčit pachatele z domácího násilí si myslí 15 osob (17%), že ano a 77% respondentů si myslí, že je složité usvědčit pachatele z domácího násilí.

U otázky komu si myslí, že oběť dává největší vinu za násilí, které se na ní koná respondenti odpovídali v 53%, že oběť dává vinu výhradně sobě, 32% si myslí, že pachateli a 13%, že vinu nese společnost.

Většina respondentů si myslí že, jestli dochází k domácímu násilí, většinou se nejedná o jednu formu, ale o soubor forem domácího násilí. Toto si myslí 69 respondentů (79%) z celkového počtu 87. Jako nejčastější kombinace násilí páchaného v domácnostech je fyzické a psychické týrání obětí.

Odpovědi dotazovaných respondentů na otázku „Co si respondenti myslí, že je hlavní příčinou domácího násilí?“ názory dotazovaných respondentů se v podstatě rozdělily skoro stejným podílem do tří skupin. Největší skupina dotazovaných respondentů považuje za nejčastější příčinu domácího násilí užívání alkoholu. Alkohol uvedlo ve svých odpovědích 38% respondentů. Druhou a třetí nejčastější odpovědí v rozmezí 31% a 28 % je podle respondentů vzájemné nepochopení a vliv sociálního

prostředí. Z výsledků je patrné, že odpověď „vzájemné neporozumění“ si vybírali starší věkové skupiny respondentů.

V druhé části jsem se zabývala tím, co si oslovení respondenti myslí o pachateli domácího násilí. Šetření jsem prováděla pomocí 8, 12, 13, 17, 18 otázky.

Otázky zněly: „Myslíte si, že podmínkou pro domácí násilí je to, že pachatel v minulosti zažil na sobě nebo byl svědkem domácího násilí?“, „Myslíte si, že existuje typický profil pachatele domácího násilí?“, „Myslíte, že násilník může být zároveň vzorný otec/matka?“, „Domníváte se, že agresivní chování pachatele domácího násilí zásadně ovlivňuje jeho předchozí výchova a chování rodičů k němu v dětství?“ „Domníváte se, že osoba, která se v soukromí projevuje jako násilnická a týrající, se stejně projevuje i na veřejnosti?“

Poměrně velká skupina oslovených respondentů si myslí, že násilník (pachatel domácího násilí) zažil osobně v minulosti násilí na sobě samém nebo byl svědkem domácího násilí. Přesto je patrné, že přes 50 % dotazovaných respondentů nepovažuje toto za podmíněný faktor k domácímu násilí. Jako zásadní se podle respondentů, ale už jeví samotná výchova dětí v rodinách a také samotné chování se rodičů jeden k druhému. Na takto zvolenou otázku 58 respondentů odpovědělo, že tento faktor může být limitní ve vnímání domácího násilí v dospělém věku.

Jak uvádí Andrea Buskotte ve své knize „Násilí má původ taktéž v násilí“, i když úplně bezpodmínečně to také není, ne z každého chlapce, který byl v dětství týrán a bit vyrostl násilník. Na základě anket, ve kterých byli oslovováni muži a chlapci, se potvrdilo, že ti z nich, kteří se s násilím setkali i u rodičů, byli agresivní i ve svém společenském okruhu, tedy například ve škole. Jednalo se zhruba o 20-25% všech dotazovaných. U mužů, kteří se s násilím v rodině nesetkali a neměli žádnou zkušenost bylo 8%. (Buskotte, 2008)

U vyhodnocení otázek, které se týkají profilu pachatele je zřejmé, že většina respondentů nemá vyhrazený přesný profil pachatele a 50% respondentů si myslí, že neexistuje typický profil pachatele domácího násilí. Z odpovědí žen všech věkových kategorií není už odpověď tak jednoznačná a téměř polovina si myslí, že existuje typický profil pachatele domácího násilí. Z celkového počtu dotazovaných 30 osob

(34%) neví, jak by měl vypadat typický profil pachatele. Zároveň si většina žen myslí, že násilník může být zároveň vzorným otcem/matkou.

U otázky zda se osoba, která se v soukromí projevuje jako násilnická má stejné chování i na veřejnosti odpovídalo 72 osob (83%) záporně a pouhých 6 osob (7%) si myslí, že se týrající osoba může stejně projevovat, jak v soukromí, tak na veřejnosti.

Odpovědi všech oslovených respondentů na otázku, zda si myslí, že cílem prevence domácího násilí je primárně stíhat a potrestat pachatele. Ženy v 41% souhlasily s touto otázkou. Celkem na položenou otázku záporně odpovídalo 26% dotázaných respondentů.

Hypotéza H3 nebyla potvrzena.

H4 - Předpokládám, že více, jak 40% oslovených respondentů by se nesvěřilo se svým problémem (přátelům, známým, rodině).

Hypotézu č. 4 jsem ověřovala otázkami č. 2, č. 3, které zněly „Kdyby jste byl/a obětí domácího násilí svěřila byste se své kamarádce/ovi?“, „Svěřil/a byste se rodičům?“

Jeden z důležitých výsledků je odpověď oslovených respondentů na otázku, komu by se byli nejčastěji ochotní svěřit, že se stali obětí domácího násilí. Tyto výsledky mohou napovědět, kdo by mohl nejčastěji zabránit dalšímu týraní obětí. Z odpovědí je patrné, že nejnepříjemnější představou pro respondenty je svěřit se rodičům. Už z odpovědí respondentů je znát, že svěření se s týráním je závažné dilema, a dochází ke studu respondentů nad vzniklou situací. Jako nejschůdnější variantou se jeví z odpovědí respondentů svěření se kamarádce/dce, kdy 41 (47%) respondentů by se kamarádce/ovi svěřilo a pouhých 26 osob (30%) ne. Rodičům by se nesvěřilo 43 respondentů (49%), 28 (32%) respondentů by se rodičům se svým problémem svěřilo.

Poslední položenou otázkou v dotazníku byla zmínka o tom, zda by oslovení respondenti, pokud by dostali nabídku pracovat jako dobrovolníci v intervenčním centru, tuto nabídku přijeli. 50% všech dotazovaných respondentů by práci

v intervenčním centru, pracovat jako dobrovolník nepřijali. O práci by přemýšlelo pouze 18% ze všech dotázaných osob.

Hypotéza H4 byla potvrzena

6. ZÁVĚR

Domácí násilí je velmi závažný a sociálně patologický jev, který provází naši společnost již řadu let. Má spousty různých dopadů na její oběť, a to od psychologických, zdravotních, sociálních, ale i právních dopadů na život oběti.

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit provedeným výzkumem, jak jsou obyvatelé města České Budějovice obeznámeni s problematikou domácího násilí, jaké jsou jejich představy o formě, způsobech jeho vzniku, průběhu, dopadech na oběť a možnostech,

jak se může oběť domácímu násilí bránit, o pachatelích a o tom, jak jsou občané informováni o prevenci domácího násilí.

V dotazníkovém výzkumu byla osloveným respondentům nabízena řada specifických otázek, které se týkaly daného tématu. Z malého okruhu oslovených respondentů se významná část setkala s domácím násilím páchaným na sobě či na jejich blízkých. Z výsledků se dá usoudit, že častější obětí domácího násilí jsou ženy středního a staršího věku. Tento fakt potvrdil nutnost a důležitost dalšího řešení problematiky domácího násilí. Pozitivním poznáním je skutečnost, že mladší generace se setkává s domácím násilím méně často. Další z příznivých výsledků mé bakalářské práce je, že řada dotazovaných respondentů má dobrou informovanost o problematice domácího násilí. Většina dotazovaných respondentů by věděla, jak by se zachovala, jak by jednala, pokud by se stali obětí domácího násilí.

Výzkumem bylo zjištěno, že čím více jsou lidé informováni o problematice domácího násilí, tím lepší jsou výsledky prevence v působení proti tomuto společenskému jevu. Čím více jsou lidé informováni, tím lépe se mohou bránit agresivnímu jednání vůči sobě a případně dříve od partnera, který jim ubližuje, odejít, nebo využít některé z možností, které nabízejí organizace, jejichž hlavní činností a posláním je pomoc obětem domácího násilí. Velice důležitá je propagace prevence v boji proti domácímu násilí, která může aktivně pobízet širokou veřejnost k tomu, aby nebyla pasivní a lhostejná k obětem, které požádají o pomoc, ať své blízké, přátele, spolupracovníky, sousedy nebo případné organizace a instituce. Je důležité, aby se tento fakt nebral na lehkou váhu, ale s veškerou vážností a odpovědností. Jen tím je možné zabránit velkému množství a různorodosti latentních trestných činů, které se dějí na oběti a k ve většině případů k lidským životním tragédiím.

Nedílnou součástí boje proti domácímu násilí je společná práce interdisciplinárních týmů, které se v tomto boji musejí doplňovat a jejich práce musí systematicky navazovat. Dokáží oběti cíleně poradit a pomoci v její nelehké situaci.

Velice důležitá je lidskost těchto pracovníků vůči obětem.

I přesto, že v bakalářské práci jsou rozpracována některá jednotlivá doporučení ke zlepšení v oblasti prevence, uvádím následující stručný souhrn možných doporučení. Základním opatřením je poskytovat informace o nejdůležitějších právních normách, které upravují oblast domácího násilí, jasně vymezit konkrétní oblasti, které jednotlivé právní normy upravují. Dalším doporučením je pro Policii České republiky a další organizace a instituce působící v sociální oblasti života společnosti, které se problematikou domácího násilí zabývají, poskytovat alespoň stručný návod, jak postupovat při podání oznámení na podezření na domácí násilí, které se vyskytuje v našem okolí. V neposlední řadě je důležité, aby organizace a instituce, které se problematikou domácího násilí zabývají, prováděly kvalitnější, intenzivnější, nápaditější a častější propagaci své činnosti v oblasti boje proti domácímu násilí na místech, kam má široká veřejnost přístup.

Je samozřejmě, že jsem si vědoma skutečnosti, že jakákoliv prevence potřebuje pro svoji propagaci finanční prostředky, ale jsem přesvědčena o skutečnosti, že stát, místní orgány státní správy a samosprávy ze svého rozpočtu a samotná nestátní krizová a intervenční centra mohou ze svých prostředků a získaných finančních darů, věnovat jejich větší část na propagační akce a další činnosti, které budou podporovat větší informovanost občanů o tomto sociálně patologickém jevu v naší společnosti.

Závěrem bych chtěla apelovat na všechny čtenáře, kterým se dostane má práce do rukou, aby si uvědomili, že domácí násilí není jen pouhopouhý pojem, ale soubor velice závažných trestných činů, které může být blízko nás. Důležité je mít oči otevřené a naslouchat všemu, co se děje okolo nás, nebýt lhostejní a mít odvahu a vůli pomáhat druhému. Nikdo nemá právo ubližovat druhým lidem, ať jsou to rodiče, děti, partneři, manželé či dokonce pracovníci sociálních zařízení.

7. KLÍČOVÁ SLOVA

Domácí násilí

Pachatelé

Oběti

Právo

Prevence

8. LITERATURA

1. BURIÁNEK, J. KOVAŘÍK, J. ZIMMELOVÁ, P. ŠVESTKOVÁ, R. *Domácí násilí- násilí na mužích a seniorech*. 1. Vydání. Praha/ Kroměříž: Triton, 2006. 108s. ISBN 80-7254-914-6-01550-7
2. BUSKOTTE, A., *Z pekla ven: Žena v domácím násilí*. 1. vydání. Brno. ComputerPress a.s., 2007. 178s. ISBN 987-80-251-1786-6
3. Bílý kruh bezpečí, *Poslání a činnost*, [online] [cit. 2011-03-22] URL.
 http://www.bkb.cz/redaction.phpaction=showRedaction&id_categoryNode=24

4. Bílý kruh bezpečí, *Dona linka*, [online] [cit. 2011- 03-22] URL.
□http://www.donalinka.cz/redaction.phpaction=showRedaction&id_categoryNo de=348□
5. CONWAY, H. L. *Domácí násilí: příručka pro současné i potencionální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. Platným od 1. Ledna 2007*. 1. Vydání. Praha: Albatros, 2007. 158s. ISBN 978-80-00
6. ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň: Nakladatelství a vydavatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2006. 309s. ISBN 80-86898-73-3
7. ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*, 1. Vydání. Praha: GradaPublishinga.s 2008. 150s. ISBN 978-80-247-2207-8
8. ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠKOVÁ, P. a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům trestných činů) příručka pro pomáhající profese*. 1. vydání. Praha: Garda Publishing a.s., 2007. 191s. ISBN 987-80-247-2014-2
9. GILLEROVÁ, I. BOUKALOVÁ, H. a kolektiv. *Vybrané kapitoly s kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. 280s. ISBN 80-246-12933
10. HAŠKOVCOVÁ, H. *Manuálek o násilí, Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně*. 1. Vydání. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2004. 83s. ISBN 80-7013-397-X
11. HEWSTONE, M. *Sociální psychologie*. 1. vydání. Praha: Portál a.s. 2006. 769s. ISBN 80-7367-092-5
12. KELNAROVÁ, J., MATĚJKOVÁ, E. *Psychologie a komunikace pro zdravotnické asistenty: 4 ročník*. Praha: Garda Publishing a.s., 2009. 135s. ISBN 80-2472-8311
13. KUBÁLOVÁ, M., ČÁSLAVSKÁ, T. W. a kolektiv. *Ženy a česká společnost – Hodnocení implementace pekingské akční platformy na národní a mezinárodní úrovni*. Otevřená společnost., 2010. 156s. ISBN 978-80-87110-19-5

14. *Listina základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky*. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.
15. MATOUŠEK, O., *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 1 Vydání. Praha: Portál, 2005. 352s. ISBN 80-7367-002-X
16. MATOUŠEK, O., KOLÁČKOVÁ, J., KODYMOVÁ, P. *Sociální práce v praxi*. 1.vyd. Praha: Portál 2005. ISBN neuvedeno
17. Ministerstvo práce a sociálních věcí, *Sociální služby – způsoby pomoci* [online] [cit. 2011 – 03-23] URL: <http://www.mpsv.cz/cs9>
18. Ministerstvo spravedlnosti, *Oblasti působnosti ministerstva spravedlnosti* [online] [cit. 2011 – 03-14] URL: <http://ministerstvo-spravedlnosti.cz/>
19. Metodický pokyn. *Metodický pokyn, kterým se upravuje postup Policie České republiky při oznámení, prověřování a vyšetřování případů domácího násilí*. 2004
20. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kolektiv. *Kriminologie*. Publikace 243. Praha: Publishings.r.o, 2004. 452s. ISBN 80-7357-026-2
21. Občanské sdružení ROSA, *Pomoc obětem domácího násilí*, [online] [cit. 2011 - 03-15] URL: <http://www.rosa-os.cz/o-nas/poradenstvi/>
22. Psychologická poradna, *Krizová intervence* [online] [cit. 2011- 03- 20] URL: <http://www.nasloucham.cz/nabizime/krizova-intervence.php>
23. Persefona, *Služba obětem domácího násilí, sexuální násilí, znásilnění* [online] [cit. 2011- 03-23] URL <http://www.persefona.cz/n-domacinasili.php?page=dn-zakon>
24. Stop násilí, *Legislativa*, [online] [cit.2011– 03- 12] URL: <http://www.stopnasili.cz/zeny/kdo-mi-pomuze.htm>
25. ŠPATÉNKOVÁ, N. a kolektiv. *Krizová intervence pro praxi*. 1. Vydání. Praha: Grada, 2004. 200s. ISBN 80-247-0586-9
26. VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. 1*. Vydání. Praha: Profem, 2004. 194s. ISBN 80-239-2106

27. VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese – Variabilita a patologie lidských poruch*. 3. vydání. Praha: 2002. 444s. ISBN 80-7178-687-0
28. VENGLÁROVÁ, M. *Průvodce partnerským vztahem*. 1. Vydání. Praha: Garda Publishing a.s., 2008. 125s. ISBN 80-2472-054-X
29. Zajištění vybraných sociálních služeb na území Jihomoravského kraje, *Sociální služby*, [online] [cit. 2011- 03-11] URL. □<http://www.socialnisluzby-ipjmk.cz/Folders/37Intervencni+centra+.aspx>□
30. Kriminalistický ústav, *Muž jako oběť domácího násilí*, Kriminalistický sborník, 2009 ročník 3, s. 26- 29
31. VENZLAFF, U., FOERSTER, K. *Psychiatrische Begutachtung: Ein praktisches Handbuch für Ärzte und Juristen*. 5. neubearb. underw. Aufl. München: Elsevier, Urban & Fischer, 2009. ISBN 978-3-437-22901-5
32. Zákon č. 40/2009 Sb. Trestního zákoníku
33. Zákon o Policii České republiky, č. 283/1991 Sb.
34. Zákon č.94/1963 Sb. o rodině
35. Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí
36. Zákon č. 209/1997 Sb. o poskytování peněžité pomoci obětem trestné činnosti
37. Zákon č.99/1963 Sb. Občanský soudní řád
38. Zákon č.135/2006 Sb. na ochranu před domácím násilím
39. Zákon č.108/2006 Sb. o sociálních službách

9. PŘÍLOHY

Příloha č. 1 Desatero oběti domácího násilí

Příloha č. 2 Laická pomoc obětem domácího násilí

Příloha č. 3 Bezpečnostní plán pro oběti domácího násilí

Příloha č. 4 Dopis respondentům

Příloha č. 5 Dotazník respondentům k problematice domácího násilí

Příloha č. 6 Kazuistiky

Příloha č. 1

Desatero obětí domácího násilí

Desatero Luciana Kantora

1. Nikdo není povinen trpět – násilí není normální.
2. Nikdo nemá právo jiného týrat psychicky či fyzicky.
3. Jste-li týráni, není se za co stydět. Vina je vždy na straně agresora.
4. Nenechávejte si svou zkušenost pro sebe, řekněte někomu, co se s vámi děje.

5. Noste s sebou telefonní čísla svých přátel a příbuzných, na které se můžete v případě potřeby obrátit.
6. Pokud jste zraněn/a, jděte na pohotovost nebo k lékaři a oznamte, co se vám stalo. Požádejte je, aby vaši návštěvu zadokumentovali, případně vám napsali zprávu.
7. Uchovejte si jakýkoli důkaz o násilí (roztrhané oblečení, fotografie modřin a zranění atd.).
8. Poučte své děti a určete jim bezpečné místo v bytě (pokoj, který jde zamknout) nebo v okolí (např. sousední dům, kam se mohou uchýlit, pokud potřebují pomoc). Ubezpečte je, že jejich úkolem je zůstat v bezpečí, nikoli Vás ochraňovat.
9. Jste-li napaden/a během telefonování na policii – nechejte telefon vyvěšený, hlasitě mluvte a křičte.
10. Při návštěvě policie si запиšte jména a čísla policistů a snažte se s nimi hovořit o samotě! **NESTYĎTE SE VYHLEDAT ODBORNOU POMOC**

Zdroje: reprezentativní sociologický výzkum, který uskutečnil STEM pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR v květnu 2001, a dotazníkové šetření Bílého kruhu bezpečí z let 1999–2001

Příloha č. 2

Laická pomoc obětem domácího násilí.

Pokud osoba, které se snažíte pomoci, není příliš sdílná a nemluví o svých zkušenostech, může být pro vás těžké problém rozpoznat. Když se vám však někdo svěří, že je obětí domácího násilí, existují základní pravidla, podle kterých můžete postupovat:

Buďte důvěřiví. Vysvětlete, že ve stejné situaci se nachází spousta lidí. Připusťte, že oběť potřebovala velikou odvahu, aby vám uvěřila natolik, že se vám dokázala s problémem domácího násilí svěřit. Věnujte jí dostatek času pro vyprávění. Nenuťte ji, aby uváděla detaily, jestliže sama nechce.

Buďte podporujícími. Řekněte, že si nikdo nezaslouží, aby mu bylo vyhrožováno či byl bit, bez ohledu na to, co říká násilník. Buďte dobrým posluchačem, povzbuzujte oběť k vyjádření vzteku a bolesti.

Nechejte oběť učinit vlastní rozhodnutí, i když to v danou chvíli může znamenat, že ještě není připravena opustit vztah. Je to její rozhodnutí.

Zeptejte se oběti, zda utrpěla nějakou fyzickou újmu. Nabídněte jí doprovod do nemocnice, jestliže tam potřebuje zajít. Pomozte jí oznámit útok na policii, jestliže se pro takové řešení rozhodne.

Poskytněte informace o pomoci, která je dostupná. Spolu prozkoumejte dostupné možnosti. Společně navštivte advokáta, jestliže je oběť připravena učinit tento krok.

Vypracujte bezpečnostní plán pro opuštění násilného vztahu, který oběti umožní rozhodnout se, co je bezpečné a co ne. Nenuťte ji postupovat podle nějakého plánu, kterému ona sama nevěří.

Nabídněte užívání vaší adresy a/nebo telefonního čísla pro informace a vzkazy.

Především myslte na svoji bezpečnost, když pomáháte někomu jinému. Nevystavujte se nebezpečným situacím: např. nenabízejte, že si promluvíte s násilníkem o vašem příteli/přítelkyni, nebo nedopusťte, abyste byli násilníkem vnímáni jako hrozba pro jeho vztah.

Zdroj: Bílý kruh bezpečí

Příloha č. 3

Bezpečnostní plán pro oběti domácího násilí

V rozhovoru s obětí domácího násilí může policista (na místě incidentu nebo ve své kanceláři) oběť informovat o základních bezpečnostních opatřeních. Oběť většinou dál sdílí společnou domácnost s násilným partnerem a situace je jinými prostředky obtížně řešitelná. V případě náhlého útoku by oběť měla pamatovat především na své zdraví a

život. Bezpečí oběti je základním předpokladem budoucího řešení problému. Policista by měl oběť domácího násilí poučit a informovat o tom:

- **aby se při incidentu nenechala zavřít v části domu, kde nejsou okna ani žádný východ** nebo, kde se nacházejí jakékoli možné zbraně, jako jsou např. kuchyně nebo koupelna. Pokud bydlí na venkově, měla by se vyhnout stodole nebo dílně, kde mohou být uskladněny různé nástroje.
- **aby si zapamatovala některé z důležitých telefonních čísel**, jako jsou nonstop linka pro domácí násilí, policie, regionální linka důvěry nebo azylový dům, aby naučila své děti používat telefon a zavolat policii, sousedy nebo někoho jiného, kdo může rychle pomoci.
- **aby se svěřila přátelům nebo příbuzným**, kterým důvěřuje s tím, že je doma napadána. Je důležité, aby si vytvořila vlastní podpůrnou síť, kde se jí dostane alespoň krátkodobé pomoci.
- **aby si promyslela a naplánovala únikové cesty** ze všech dveří a oken, včetně těch ve sklepech a v horních patrech. Dokáže pak lépe reagovat v situaci tísně.
- **aby si promyslela přijatelné důvody, kvůli kterým by mohla odejít** během dne nebo v noci, aby tak nevyvolala ještě intenzivnější násilí. „Možná musíte něco donést sousedům.“ „Možná jste si zapomněla tašku venku v autě.“ Doporučte jí, aby po útoku hned volala policii nebo někoho, komu věří.
- aby se předem rozhodla, **kam půjde, až se dostane ven z bytu nebo z domu**. Měla by si zjistit adresy míst v okolí bydliště, kde mají otevřeno nepřetržitě (policie, hasičská stanice, nemocnice, jiná nonstop služba či prodejna).
- aby si promyslela, **jak se tam dostane**. To je problém obětí domácího násilí na venkově nebo na samotách. (U sebe by vždy měla mít peníze nebo jízdenky). Pokud má auto, bude dobré se ujistit, že je vždy pojízdné. Také kolo je užitečné udržovat v dobrém stavu. V případě útěku s dětmi by kočárek pro děti měl být na dostupném místě.
- aby se domluvila **s přáteli nebo se sousedy na znamení**, které bude signalizovat, že potřebuje pomoc. Může zavolat z okna nebo zvednout telefon a říct: „Došla mi káva.“ nebo „Hrozně mě bolí hlava.“ nebo „Máš ještě ten

červený šátek, co jsem ti půjčila?“ Doporučte jí, ať se s nimi domluví, aby zavolali policii, pokud uslyší domluvené heslo. Stejně tak je dobré sousedy požádat, aby zavolali policii, pokud uslyší něco, co zní jako probíhající napadení, pokud uslyší křičet nebo plakat děti, nebo zvuky násilí jako je rozbíjení nábytku nebo skla.

- aby si **zabalila pohotovostní tašku** s penězi, oblečením a důležitými dokumenty. Také ať si uschová drobné na telefon, klíče od auta a od domu a dostatek peněz (nejlépe na místě mimo dům, kde se k nim může rychle dostat). V nouzové situaci bude možná donucena odejít bez peněženky nebo kabelky, kde si většina lidí nechává peníze, kreditní karty a klíče. Možná by si tašku mohla nechat u souseda nebo v kufru auta.
- **aby přemýšlela, pokud je oběť nepohyblivá nebo v důchodovém věku**, která místnost v domě je pro ni nejbezpečnější.

Pokud má oběť malé děti, je možné, že nebude schopna utéci s nimi. V takovém případě by se měla co nejdříve vrátit s policistou a vyzvednout je. Nejenže mohou být v nebezpečí napadení, ale násilník se může rozhodnout, že je použije jako rukojmí. Děti by měly vědět, kde je v bytě nebo v domě bezpečné místo – pokoj, který lze zamknout – a jak utéci k sousedům, pokud by potřebovaly pomoc nebo chtěly zavolat pomoc. Měly by vědět, že jejich úkolem je zůstat v bezpečí a ne bránit a chránit oběť. Mohly by přitom být zraněny.

Při náhlém odchodu z domova by si oběť domácího násilí měla vzít s sebou:

- průkaz totožnosti svůj a rodné listy dětí,
- průkaz o nemocenském pojištění pro sebe a děti,
- doklady o svém vztahu k bytu – nájemní smlouvu aj., případně adresu pronajímatele,
- pracovní smlouvu / rozhodnutí o důchodu / rozhodnutí pracovního úřadu / rozhodnutí sociálních úřadů,

- rozhodnutí o svěření dětí do péče,
- doklady o přístupu k účtu,
- léky, brýle, lékařské předpisy a věci denní potřeby pro sebe a děti (oblečení, hygienické potřeby, hračky),
- policejní záznamy o dřívějších oznámeních

zdroj: <http://www.stopnasili.cz/zeny/bezpecnostni-plan.html>

Příloha č. 4

Dopis respondentům

Vážená paní, vážený pane,

Jmenuji se Radka Bolhová a jsem studentkou třetí ročníku bakalářského studijního oboru Rehabilitační a psychosociální péče na Sociálně zdravotní fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

V současné době zpracovávám bakalářskou práci a chtěla bych Vás touto cestou požádat o pomoc při výzkumu, který je zaměřen na psychologické, zdravotní, sociální a právní aspekty domácího násilí (se zaměřením na výskyt v Českých Budějovicích) a prevenci tohoto sociálně patologického jevu ve společnosti. Cílem průzkumu je přispět k řešení uvedené problematiky a jejímu zmapování formou kvantitativního posouzení četnosti, příčin, možnosti řešení a přijetí nových prvků prevence problematiky domácího násilí.

Dotazník je anonymní a v něm uvedené údaje budou využity pouze pro potřebu mé bakalářské práce. Vyplnění dotazníku by vám nemělo zabrat více než přibližně cca 10-15 minut vašeho času.

Při vyplňování dotazníku odpovězte, prosím, na každou otázku, tím, že zakroužkujete pouze jednu příslušnou odpověď. Nejste-li si jisti, jak přesně odpovědět, vyberte odpověď, která je Vám nejbližší.

Děkuji za vaši spolupráci.

S pozdravem

Radka Bolhová

/vlastnoruční podpis/

Příloha č. 5

DOTAZNÍK

k psychologickým, zdravotním, sociálním a právním aspektům domácího násilí

Statistické otázky – označte křížkem v kolonce

Vaše pohlaví:

muž

žena

Váš věk: 15-18 19-35 36-50 51-65 nad 65

Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

základní střední střední s maturitou VOŠ vysokoškolské

Datum vyplnění dotazníku:

Vyberte si jednu z nabízených možností odpovědi a zakroužkujte ji.

1. Setkal/a jste se někdy s domácím násilím (osobně či někdo s přátel zažil domácí násilí)
 - a) Ano
 - b) Ne
 - c) nevím

2. Kdyby, jste byl/a obětí domácího násilí svěřila byste se své kamarádce/ovi?
 - a) Ano
 - b) Ne
 - c) nevím

3. Svěřil/a byste se svým rodičům?
 - a) Ano
 - b) Ne
 - c) nevím

4. Myslíte, že agresivitu v člověku vyvolává žárlivost?
 - a) Ano
 - b) Ne
 - c) nevím

5. Znáte nějaké intervenční centra? (centra kam se lidé mohou obrátit, pokud jsou oběťmi domácího násilí).
- a) Ano
 - b) Ne
 - c) nevím
6. Myslíte si, že jde nějakým způsobem zabránit domácímu násilí? ..
- a) Ano
 - b) Ne
 - c) nevím
7. Myslíte si, že je jednoduché usvědčit pachatele z domácího násilí?
- a) Ano
 - b) Ne
 - c) nevím
8. Myslíte si, že podmínkou pro domácí násilí je to, že pachatel v minulosti zažil na sobě nebo byl svědkem domácího násilí?
- a) Ano
 - b) Ne
 - c) nevím
9. Setkal/a jste se někdy s obětí domácího násilí?
- a) ano
 - b) ne
 - c) nevím
10. Byl/a jste někdy na nějaké přednášce, která se týkala domácího násilí?
- a) ano

- b) ne
- c) nevím

11. Věděli byste, kam se máte obrátit, kdybyste se stali obětí domácího násilí?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

12. Myslíte si, že existuje typický profil pachatele domácího násilí?

- a) Ano
- b) Ne
- c) nevím

13. Myslíte, že násilník může být zároveň vzorný otec/matka?

- a) Ano
- b) Ne
- c) nevím

14. Myslíte, že mezi násilníky v domácím prostředí patří výhradně muži?

- a) Ano
- b) Ne
- c) nevím

15. Zaznamenali jste v televizi, v tisku a na internetu informace, které se nějakým způsobem týkají problematiky domácího násilí?

- a) Ano
- b) Ne
- c) nevím

16. Domníváte se , že dobrým opatřením je možnost vykázaní násilníka z obydlí ?
- a) Ano
 - b) Ne
 - c) nevím
17. Domníváte se, že agresivní chování pachatele domácího násilí zásadně ovlivňuje jeho předchozí výchova a chování rodičů k němu v dětství?
- a) Ano
 - b) Ne
 - c) nevím
18. Domníváte se, že osoba, která se v soukromí projevuje jako násilnická a týrající, se stejně tak projevuje i na veřejnosti?
- a) Ano
 - b) Ne
 - c) nevím
19. Domníváte se, že domácí násilí je závažný problém v naší společnosti?
- a) Ano
 - b) Ne
 - c) nevím
20. Myslíte si, že pro muže agresora je nejvíce typické násilí?
- a) Fyzické
 - b) Psychické
 - c) Sociální
 - d) Sexuální
 - e) Kombinace uvedených typů násilí

21. Jak byste reagoval/a, kdyby se Vám kamarád/ka svěřil, že je obětí domácího násilí?

- a) Snažil/la bych se ho/jí přemluvit, ať od partnera odejde
- b) Dal/la bych kontakt na intervenční centra
- c) Nepletl/la bych se do toho
- d) Podal/la bych na agresora trestní oznámení

22. Myslíte si, že oběti domácího násilí dávají nejvíce vinu za násilí?

- a) Sobě
- b) Pachateli
- c) Rodičům
- d) Společnosti

23. Kde jste slyšeli o organizacích, které pomáhají obětem domácího násilí?

- a) od známých
- b) z internetu
- c) za školy
- d) TV
- e) neslyšel/a jsem o nich

24. Jaké se podle vás vyskytují formy domácího násilí?

- a) Psychické
- b) Sociální
- c) Fyzické,
- d) Sexuální
- e) Všechny uvedené formy jsou možné

25. Co si myslíte, že je hlavní příčinou domácího násilí?

- a) Vzájemné nepochopení
- b) Alkohol

- c) Drogy
- d) Finanční záležitosti
- e) Sociální prostředí

26. Oznamil byste policii nebo jiné instituci zabývající se ochranou osob před násilím, že ve vašem okolí dochází k projevům domácího násilí?

- a) Ano
- b) Ne
- c) nevím

27. Myslíte si, že máte dostatečné informace k tomu, jak by jste zachovali, pokud byste se stali svědky domácího násilí nebo dokonce jeho obětí ?

- a) Ano
- b) Ne
- c) nevím

28. Souhlasíte s názorem, že po využití institutu vykázání pachatele domácího násilí na 10 dní ze společného obydlí podle zákona č. 135/2006 Sb., by se měli obětem věnovat pracovníci intervenčních center a poskytovat jim psychosociální, právní a jinou pomoc v její rámci by obětem nastínili možné způsoby řešení ohrožující situace.

- a) Ano
- b) Ne
- c) nevím

29. Domníváte se, že hlavním cílem prevence domácího násilí je primárně stíhat a potrestat jeho pachatele?

- a) Ano
- b) Ne
- c) nevím

30. Pokud by jste dostal nabídku pracovat jako dobrovolník v intervenčním centru pro osoby ohrožené domácím násilím, přijal by jste ji?

- a) Ano
- b) Ne
- c) nevím

Příloha č. 7

Kazuistiky

Muž jako oběť domácího násilí

Žena (30let) v době spáchání skutku byla na mateřské dovolené a už v minulosti byla opakovaně soudně stíhaná pro trestnou činnost související s drogovou problematikou. Muž (45let) pracuje jako řidič v řídicí funkci. Jejich vzájemný vztah trval 5 let, z tohoto vztahu mají syna, kterému v době spáchání skutku nebyly ještě 4 roky. Po narození syna (2004) docházelo mezi partnery k vzájemnému odcizování, žena mu vyčítala, že je více v práci než s nimi doma. Hádky byly na denní pořádku, roce 2007 došlo k prvnímu fyzickému napadení, kdy žena vzala nůž a zaútočila na partnera. Výsledkem byla bodnořezná rána nad obočím. Tento konflikt policii hlášen nebyl. Žena několikrát nařkla partnera, že je pedofil. Během roku došlo ještě k několika napadení ze strany ženy na partnera, kdy mu prořezala pneumatiky u auta, při setkání žena na ulici mu dala 3 facky na tvář a došlo k několika hádkám a opakovaně na muže najížděla autem. Mezi tím podala žena trestní oznámení na muže, že pohlavně zneužívá vlastního syna. Trestní stíhání odloženo.

Nová hádka, při níž XX vzala dva nože a snažila se na XY zaútočit, on ustoupil a bránil se dekorativní lopatou, kterou sejmul ze stěny. Nože jí z rukou vyrazil. Žena se rozběčela, muž se jí omlouval a utěšoval jí. Žena ho znova napadla, škrtila a dala mu pár facek. Druhý den opět vše vyvrcholilo hádkou, která přešla ke škrcení muže, útok se mu podařilo vyvrátit. Žena vzala nůž a útočila proti hrudi partnera. Ten se útoku bránil a byl zasažen do předloktí pravé ruky. Následně oznámil, že jde na policii. Obouval se, a když chtěl odejít z bytu, žena znova zaútočila a bodla jej – 2 krát pod levou a 1 krát pod pravou prsní bradavku. XY z bytu utekl a šel do nemocnice, kde byl ošetřen a podal oznámení na policii, následně byla násilnice zadržena.

Trestní řízení a rozsudek

Obžalovanou ženu odsoudili k trestu odnětí svobody v trvání 2 let s podmíněným odkladem na zkušební dobu trvání 4 let s dohledem a s povinností podrobit se vhodnému programu sociálního výcviku a převýchovy. Rozsudek je již pravomocný.

Zdroj: Kriminalistický sborník, ročník 3, 2009, Kriminalistický ústav v Praze policie
ČR